

ABONAMENTUL
pe un an . 28 Cor.
pe un jum. . 14
pe o lună . 2-40
Ziarul de Duminică
pe un an . 5 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.
Ziarul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Dez. Perencz-nicea 26.
INSERȚIUNILE
se primesc la administra-
ția.
Măsuile publice și Loc de
schimb costă fiecare ztr 20 fl.
Manuscripte nu se re-
polază.
Telefon pentru oraș și
cozitat 502.

Aviz abonaților.

Rugăm toți abonații noștri să binevoiască a grăbi cu achitarea sumelor ce ne datorază. In acelaș timp le aducem la cunoștință că dela toți aceia cari nu ne vor trimite abonamentul până la 10 Septevrie n., vom incasa abonamentul prin oficial postal.

Adm. »Tribuna«.

Neglijențe culpabile.

La începutul lui August s'a ținut la Paris al doilea congres internațional pentru învățământul primar, congres la care, ca de obicei, noi Românii din țara aceasta n'am fost reprezentați prin nimenea. Lipsa asta de participare ar părea, că vrea să însemne că noi, cei trei milioane de latini din această țară de n legiuri, n'am avea nimic de comunicat și nimic de învățat în adunarea miilor de reprezentanți ai învățământului din lumea întreagă, strinși în acel oraș al fraților noștri Francezi, unde atât de puțini ne cunosc păsurile.

Din cartile de seamă despre acest congres se desface dovada unui interes general foarte viu la toate popoarele pentru problemele educației în școala primară și, în afară de aceasta, o concepție mai largă a noțiunii educației pe care oficialitatea a stălcit-o în deceniile din urmă atât de mult, încât lumea pedagogică abia mai e în stare să o recunoască. Congresele ace-

tea, cu cari buna noastră lume românească, în frunte cu autoritățile bisericești-școlare își bat atât de puțin capul, sânt o necesitate absolută în evoluția problemei educației; ele sânt o trîmbiță de alarmă în po-triva pedagogiei oficiale, pe care au uzurpat-o în cele mai multe țări statul sinonim cu o șleahță de exploatare ordinari ai situației. Impotriva lor s'a ridicat și de astădată cu o tărie convingătoare lumea mare a modeștilor educatori din școala primară, al căror glas obștesc e glasul adevărului. Școala primară suferă, după mărturisirea acestora, de o grea boală, care o împiedică în îndeplinirea misiunii sale; ea e o unealtă în mâna partidelor politice, cari o expun tuturor fluctuațiilor nepriințioase, iar învățătorul e sau sclavul metodei oficiale de propunere, sau argatul principiilor poli-tice ale clicei cărmuitoare.

Pretutindenea în școlile de stat domnește șablonul, care omoară libertatea. Școala e un institut de educație tot numai așa de bun ca armata, cu singura deosebire că nu e așa de tare ca aceasta; ea se bazează mai mult pe legi și pe ordinațiuni birocratice, decât pe legile psihice, pe cari le-au stabilit psihologii și cercetarii filo-zofice de atâtea veacuri. Progresul frumos al studiilor pedagogice e un câștig numai pentru teorie, în școala primară el nu găsește răsunet, — acolo răsună numai oficialitatea aceea, care răcește sufletul în loc să-l înalțe.

Ce roade a produs d. e. în Franța în-vățământul ultimelor trei decenii, de când

statul a crezut că, prin raționalismul lui rafinat, dar foarte puțin adânc, va da un avânt cugetării și va rezolvi cu un singur recept ranele, mai mult închipuite ale unei boli vechi? Mult trîmbițata »libertate« întovărășită de »libera cugetare« n'a fost în realitate decât o robie severă în care adevărata libertate a fost ferecată mai mult chiar decât în evul mediu și în care liber-tatea avea o singură accepțiune adevărată: aceea de a nu fi împiedecat în jertfirea conștiinței și în totala subordonare în fața marelui Leviatan, care e statul.

Pedagogia de stat a dat în Franța faliment din cauza unilateralei concepții despre sufletul omenesc și din cauza libertății, pe care o are statul de a strânge, din dragoste mare se înțelege, în brațele sale arzânde de Moloh întreaga suflare din cu-prinsul țării.

Din cele mai multe comunicări și din întreg spiritul care a dominat congresul, se desfacea un aer greu; era o atmosferă încercată, care, deși de astădată n'a ajuns să se purifice cu totul, prevestește schimbări esențiale în timpul cel mai scurt. Congre-sul a fixat ca una din convingerile sale din anul acesta: libertatea învățământului (primar), și poate că e mai mult decât o simplă întâmplare, că admiterea acestui punct luminos al desbaterilor s'a făcut în urma lămuririlor pătrunzătoare ale unui in-stitutor român din țară.

Congresul a fost de convingerea, că ori cât de stăruitoare și de sinceră muncă ar desfășura un stat pe terenul educației cetă-

O scrisoare la Vlădica.

Preasfințite Părinte!

Noi, mai jos iscăiiți patru popi din patru sate, am citit în gazete, că Preasfinția Ta ai fi pus niște zile anumite pentru »audiență«, adică ai vestit fiilor sufletuștii, pe cari Ți l-a dat Dumnezeu să-l obiăduiești, că numai la anume ceasuri se pot înfățișa înaintea luminatelor fețe a Preasfin-ției Tale, dacă au vr'o jalbă ori vr'un păs.

Când am citit noi vestea aceasta, mărturisim, că la început am tresărit. Ni-se părea un lucru de tot străin și neobișnuit. Cum se poate? — ne-am zis. La vlădicul nostru să n'avem noi în-trare atunci când avem lipsă de sfatul lui? Noi așa știam, că vlădica este părintele poporului, iar așa părintelui nu poate fi nici odată înclucit înaintea fiilor săi! Și ne socoteam că oare sta- cerele mângătoare pentru cei obișnuiți le putea a-convorți vlădica pe zile și ceasuri anumite?

Când am vădit că prin audiența aceasta se curmă obiceiurile de casă părintească, moștenite dela vlădicii noștri de pe vremuri și se introduce în biserică o datină străină, lipsită de căldura dra-gostei duhovnicești. Și ne întrebam: oare din ce pricină a găsit de cuviință acest tânăr arhieru, înălțat dela stinul unor săteni simpli pe scaunul de vlădică, să se îngrădiască la forme reci con-venționale și să ne împartă înțeleptele sale po-vești cu măsură de sgârbit?

Nici Șaguna cel neajuns în mărimea sufletului său, nu avea auzul de primire cu toate că era sfântul al Măreștii Săre, și cu toate că plep- tul e stăpân de orduri dăruite de înălțatul Im-

părat. — Și nici Miron cel cu maniere aristocra- tice, care era foarte pendant în privința formelor de etichetă.

Iar Preasfințitiile lor, ceilalți vlădici de astăzi, unii și neunți deopotrivă, primesc bucuros și ascultă pe cine le intră în casă, cu vreme și fără vreme...

Iar când am ajuns aici cu judecata minții noastre, ne-am oprit. Părea că a căzut un vâl de ceață de pe ochii noștri. Și atunci am priceput rostul înțelept al »audienței«.

Am început atunci să scriu seama despre înălțul înțeles al cinstei vlădicești.

Neamul nostru în toate vremurile a socotit vlădica ca o mare cinste și vrednicie, datorită de Dumnezeu numai celor mai aleși din cel che- mați. Fața vlădicului în conștiința poporului se reoglindea iluminată de razele unei aureole sfinte. De aceea nu orice om îndrăznea să se înfăți- șeze înaintea vlădicului, și tebulă să albă pri- cini grele și mari dureri sufletuștii preoții sau poporenii, când se hotărâu să porniască la vlădică.

Cine fi îndrăznit să alege la Șaguna să-și ducă jalba lui daravă Bisericească la direc- toriilor bisericești, în Miron?

Și astăzi, unii dintre preoții noștri vechi, cu multă sfială își amintesc de clipele, în cari au stat de vorbă cu Șaguna. O audiență la Șaguna îmbrăca proporții sărbătorești. Vorba lui și sfa- tul lui cădea greu, răspic și se întipăria în su- fletul omului atât de tare, că nu l-știa până la moarte. Iar a vorbi cu însuși Șaguna, era o cinste rară, de care nu se învrednicia ori ce mu- ritor de rând,

De o vreme încoace într'atâta s'au schimbat lucrurile, de stăm să nu ne mai cunoaștem. Până când pe vremuri nici la domnu' pătrupop nu îndrăznea să calce pragul oșlicine, — în zi- lele noastre aproape toți codașii dela sate au ajuns să se laude, că au grăit cu vlădica și au pîrît pe popa din sat. Iar alții își scot din șer- par și câte o scrisoare dela Măria Sa. Fără să ia în seamă celelalte direcții bisericești și fără să-și mai ia slobozenle, cu hainele prăfuite, cu opincile pline de tină și cu îndrăzneala nepoto- lită de strălucirea podoabelor arhieruștii, sub po- recla vulgarizată de »deputație«, intră la vlădica tot natu și cere, preinde, ba chiar și amenință. Curtea vlădicilor atinsese ofera priveliștea res- pingătoare a unei hale de bălău, în care unii intră, alții ies, discutând și gesticulând.

În chipul acesta, — să fim ferți că o spunem verde: vaza și demnitate personală a vlădicilor noștri, gata să se scurteze cu toată lumea, s'a devalvat din cale-afară. Podoabele tocit și ului nostru, atingându se de prea multe mâni nespălate și soioase, și-au pierdut strălu- cirea istorică. Și în urma multelor făgăduințe fă- cute prea ușurate și rămase neîmplinite, cuvân- tul arhieresc încă a pierdut din greutatea ce o avea. Lucrul mitrei în fața obștei s'a cam întu- necat, cărja vlădicească nu mai e temută, ca pe vremuri.

În năzuința lor de a vâna popularitate, — unii vlădici s'au prea mestecat în val-vârtejul micilor patini clericale și mirenești dela sate, destrămân- du și vaza ce-le o împrumută cărja și crucea.

enilor săi, aceasta nu va îmbunătăți partea în omenire, care-i e supusă, decât în cazul, când acțiunea lui e deplin morală, adică în cazul când aceasta e rezultanta adevăratelor nevoi sufletești și trupești ale cetățenilor în numele cărora lucrează. Altcum nuca depusă de stat e siluitoare, ea face să crească în sufletele cetățenilor altceva decât ce corespunde firei lor, prin ceea ce educația e numai un simulacru care poate să vedea unei generații pe care o îmbată, dar totuși nu e în stare să fie întunecate pentru totdeauna mințile.

Dacă congresul din Paris n'ar fi avut aici un alt rezultat decât acesta, el totuși ar rămâne un congres dintre cele mai memorabile. Pentru noi acest congres trebuie să aibă o importanță îndoită: întâi el ne avertizat o convingere, în care școala noastră ar că ar fi voit să se clatine dela o vreme încoace, întocmai ca și unii conducători ai revoluțiilor noastre obștești, și, a doua, el ne-a adus aminte de o îndoită datorie, pe care, spre marea pagubă a noastră, am neglijat-o până acum. Anume ea ni-a făcut să ne aducem aminte că noi, Românii din vremea asta, sântem datorii a ne interesa mai mult de soarta noastră, pe care trebuie să o întărim cu arme făurite în arsenalul modern al cugetării universale, iar pe de altă parte, ca unii cari facem parte din concertul popoarelor conștiente, trebuie să contribuim și noi la munca de cristalizare a adevărului, cu care și bat capul celelalte popoare, cari nu înțeleg a trăi în lumea aceasta numai pentru împăcarea nevoilor materiale zilnice.

Din acest congres trebuie, în adevăr, să înțelegem că avem și noi datoria de a participa de aici încolo la congresele internaționale în cari să luptăm pentru biruința adevărului, întocmai ca și celelalte popoare. Să luăm pildă dela Poloni și dela Cehi, cari nu lipsesc dela nici o întrunire și aceasta internațională, unde și plasează întotdeauna ideile lor, cari găesc sprijinitori și prieteni. Vremurile oficialității perverse se

apropie de agonie și e timpul ca să o înțelegem și noi aceasta. La congresul pentru educația morală din Londra ținut acum un an a fost o profesoară polonă, care prin zugrăvirea luptelor pentru lumină adevărată a fraților ei asupriți a predispus adunarea întreagă în favorul Polonilor. De noi Românii asupriți cine a auzit prin congresele educatorilor? Și aceasta din vina noastră, cari nu ne mișcăm de loc. Nici la congresul pentru educație populară ținut acum doi ani la Paris n'a luat nimeni dela noi parte și aceasta din cauza condamnabilei lipse de interes a autorităților noastre școlare, cari nu-și bat capul decât cu mărunțisuri, de Joi până mai apoi.

La anul viitor congresul internațional pentru învățământul primar se va ține la Berlin. Atragem atenția forurilor noastre bisericești școlare, cari susțin peste trei mii de școli primare, să nu uite ce binefaceri mari s'ar putea revărsa din participarea unor reprezentanți ai școlii noastre la acest congres, unde aceștia ar avea să facă comunicări relative la stăruințele noastre și de unde reîntors, ne-ar putea servi cu învățături de mare preț, pe urma cărora ar răsări o înflorire a treburilor noastre atât de adormite.

Agitații pangermane. Presa șovină ungurească e indignată din nou împotriva naționaliștilor germani din Vârșei, cari în adunarea municipală orașenească au tras la răspundere organele administrative pentru multele abuzuri săvârșite la alegerea din urmă.

Rudolf Heegn, fostul candidat naționalist, și alți aderenți ai mișcării naționale germane au înșirat nenumărate cazuri de violare a legii. Văzând majoritatea guvernamentală că faptele înșirate de germani nu se pot desminti, au încercat să-i terorizeze nelăsându-i să vorbească, făcând chiar tentative de a-i scoate cu forța din sală. În cele din urmă, naționaliștii germani văzând că sânt în minoritate, au părăsit sala.

Și totuși naționaliștii agită!

Intâlnirea contelui Aehrenthal cu San Giuliano. Din Salzburg se telegrafiază: Ministrul nostru de externe contele Aehrenthal a sosit ieri dimineața la Salzburg și la amiazi a fost vizitat de ministrul de externe al Italiei, marchizul San-Giuliano.

Cei doi miniștri de externe s'au retras apoi la o conversație intimă, care a ținut o oră și jumătate. După amiazi, cei doi miniștri și suitele lor au făcut o excursie în împrejurimi. Seara, contele Aehrenthal a dat în onoarea oaspetelui său un dîneu la care a fost invitat și ducele Avarna, ministrul Italiei la Viena, baronul Fasciotti, șef de secție în ministerul de externe, contele Szapáry, consilier de legație, contele Schaffgotsch, președintele provinciei, și Rambouzek, prefect de poliție.

În ce privește obiectul discuțiilor, în cercurile politice se afirmă că cei doi miniștri au desbătut conflictele de graniță ivite în vremile din urmă între Austria și Italia, ajungând la perfectă înțelegere. În luna lui Octombrie o comisie italiană, compusă din politicieni și militari, va pleca la Viena pentru a stabili în înțelegere cu o comisie austriacă, alcătuită la fel, un regulament identic pentru organele dela frontieră.

Despre această întrevvedere, după plecarea lui San-Giuliano se va publica un comunicat oficial.

Azi San-Giuliano va pleca la Ischl, unde va fi primit de Maj. Sa în audiență.

Salzburg, 31 August. San-Giuliano nu a plecat încă la Ischl, ci va mai sta aici până mâine. Obiectul desbaterilor pare a fi tripla-alianță care exprimă la 1914 și, conform convenției secrete, trebuie tratativele pornite întotdeauna 2 ani înainte de a expira.

În Ischl se vor continua desbaterile, consultându-se și alți diplomați. După audiență, San-Giuliano va fi invitat de Maj. Sa la masă.

Semne de pace. Începem să credem și noi în succesul pe care l-ar avea tratativele de împăcare între țargoveții noștri politici și cărmuirea ungurească. Din toate colțurile de țară primim

Noi socotim, că Preasfinția Ta de bună seamă te-ai convins din propria experiență despre adevărul celor spuse mai sus, și ca om cu duh de argă înțelegere a vredniciei de arhiepiscop și înzestrat cu alese aptitudini sufletești, ți-ai pus de gând să redai tronului arhieresc cinstea de odinioară. Dacă la fixarea zilelor de audiență acest gând te-a călăuzit, atunci noi zicem, că Dumnezeu al făcut Preasfințite Părinte!

Adică cum? Astăzi, când mari și mărunți, particulari și direcționi, bărbați și femei — toți au anumite zile de primire; când cel din urmă funcționar dela pretură nu stă cu omul de vorbă decât în ceasurile lui oficioase, — ca să nu mai pomenim de miniștri și alți funcționari înalți: singur vlădica, principala încoronat al bisericii să fie osândit a sta la dispoziția oricui, atunci când unuia sau altuia îi vine rîndul?

Dimpotrivă, dacă un mirean, ca mine, până mâine, își permite luxul să acorde audiență, azi anumite zile, atunci Vlădica înzestrat cu cel mai înalt dar dumnezeesc, cu atât mai mult are dreptul să și împartă vremea, dupăcum află de bine, ca să fie tuturor toate, și pe toți să-i dobândească. Mai

virtuos, dacă în felul acesta contribuie și la înălțarea vazei bisericii și a demnității sale.

De bună seamă acela dintre credincioșii Preasfinției Tale, cari erau obișnuți să urce treptele reședinței pentru orice darăveră vulgară, de aici înainte vor băga de seamă, că vlădica e o față aleasă, al cărui prag nu se poate trece orișicând; iar când îl vor călca, vor fi cuprinși de respectul și sfiala cuvenită.

Iar mai pe urmă, să fim terțați Preasfințite, dacă ne luăm îndrăzeala, să mai adăugem un preaumilit sfat. Uite ce zicem noi:

Dacă prin limitarea audiențelor nu pe Preasfinția Ta, ca persoană, ai vrut să Te înalți, ci ai vrut să ridici demnitatea și autoritatea vlădicului iarăși la treapta și strălucirea care l-a dat o marele Șaguna, — dacă ți-ai pus de gând să vorbești cu subalternii cât mai puțin, ca să poți lucra pentru dânsii cu atât mai mult, — atunci Te rugăm, să fii cu deosebită grijă la un singur lucru și să nu scapi verbe ușurate și neaduse, — că ne am săturat și prea multe făgăduieli, — că cumpenită și picata, cum așteaptă din gra-

lul unui prealumnat cap bisericesc. Pe vorba Preasfinției Tale se lasă omul drept orientat, mângălat și liniștit și convins că aceea nu se mai poate suci. Iar Preasfinția Ta să nu uii de făgăduințele făcute între patru ochi: Cum ai vorbit la audiență, în cutare cauză bisericească, așa să vorbești și la ședință! Altcum, să ne crezi Preasfințite, că de glaba ai pus ciasuri fixe.

Noi însă, și cei mulți cari gândesc și simt ca și noi, și cari îți cunoaștem frumosele îndemnuri sufletești, cari Te stăpânesc, și dorul celui nutrești pentru înălțarea bisericii și a neamului nostru românesc, nădăjdul că nu vom rămânea înșelați în așteptările noastre.

Dumnezeu să și ajute!

Scris am eu, Popa Vasile din Văleni,
Popa Ilie din Ursani,
Popa Mitru din Crâng,
Popa Toader din C.

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

pentru că dela **Székely și Réti** fabricanți de mobile în Marosvásárhely, se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din: 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălator cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane**.

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conformă tocmai în țara noastră, în oricare parte a Ardealului. La porțuni la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mostre și servim cu plăcere și cu desamene. Să fim atenți la firmă.

vești neîndoioase despre bunele intenții ale stăpânitorilor. La târgul din Aiud, sânt desbrăcate femeile de brăe, și fetelor li-se taie părul, în care au avut împletite cordeluțe tricolore; la târgul din Teiuș asemenea. Advocatul Cristea din Ocna deținut brutal și pus în feară, de jandarmi, acești reprezentanți tipici ai culturii ungurești.

Slovacii din Szokolca, când cer respectarea drepturilor limbii slovești, și pedepsirea abuzurilor dela alegerile dietale, sânt huiduiți și trași în cercetare disciplinară pentru că cu plânsorile lor antipatriotice turbură bunul mers al ședințelor administrative.

Să ne pregătim, deci pentru marea sărbătoare a păcii.

Triumful lui Vlaicu.

Marele sbor de Luni. — Vlaicu la înălțime de 150 m. — Entuziasmul mulțimii.

— Corespondență particulară a «Tribunii». —

București, 17/30 August.

Dacă până acum mai exista oare care șovăire în suflete unor neîncrăzători ori răuvoitori asupra izbândeii finale a lui Vlaicu, astăzi nimeni nu se mai îndoiește despre siguranța și utilitatea aparatului de sburat sistem Vlaicu. Astăzi putem spune cu mândrie că alături de atâtea aeroplane sistem Voisin, Farman, Bleriot, Wright, etc. se află și aeroplanul românesc Vlaicu. Geniul neamului nostru și a dat și el tributul, și l-a dat în mod onorabil, în lupta pentru cucerirea văzduhului.

Dar să vorbim despre sborul lui Vlaicu, căci aceste amănunte sânt mai elocvente și mai utile decât toate cuvintele de laudă pe care, în sfârșit, chiar dușmanii noștri vor trebui să le aducă geniului românesc.

Se anunțaseră experiențele pentru Luni seara la orele 6 și jum. Dar Vlaicu, nerăbdător, a deschis porțile hangarului încă dela 4 și a scos minunata mașină pe câmpul Cotrocenilor. La aceasta oră se afla prea puțină lume pe câmpul de aviație; fapt care constituia un imbold pentru Vlaicu de a începe mai când sborurile. Căci trebuie să se știe că aviatorului nostru nu i plăc până acum piviurile mulțimei când pornește în sbor. Vlaicu a încercat câteva sboruri, dar din cauza vântului a trebuit să renunțe și să mai aștepte.

Până la 6 și un sfert, însă, văzduhul s'a potolit cu deavârșire. Era un timp minunat pentru sbr.

În răstimpu acesta au venit pe câmpul de aviație domnul Al. Cottescu, directorul general al C.F. R., cu soția și domnișoara; foarte mulți ofițeri superiori de artilerie cu doamnele, ziaștii și un public care număra la 1000 de persoane.

La 6 și un sfert Vlaicu s'a retras din cercul persoanelor de distincție cu care convorbea, s' urcat în aparat și în câteva clipe era sus, mânuindu și cu măiestrie mașina sburătoare. După ce a făcut un drum spre cupole, a întors înapoi și la o înălțime de 150 m. a trecut peste cazarma de geniu și peste hangarele situate în câmp. Când a trecut peste mulțimea stăpânită de

un entuziasm nebun, care l aclama cu frenezie, Vlaicu a salutat agitându-și bereta de aviator.

În rândurile celor care priveau se aflau mulți cu ochii în lacrimi de bucurie. Triumful neașteptat al lui Vlaicu, siguranța cu care de astă-dată își mânuia aparatul și mai ales faptul că sburătorul minunat era român, adusesse asupra asistenților un efect indescriptibil. În sufletul fiecărui privitor se afla un pic de mândrie că s'a născut român și că în viitor va avea un cuvânt mai mult de îmbărbătare la bârfelile dușmanilor noștri.

Trecând peste baracile regimentelor de infanterie, a înconjurat câmpul și apoi s'a îndreptat din nou spre cupole într'un sbor vertiginos de cel puțin 70 klm, pe ceas. Apoi s'a întors înapoi, a evoluat cu multă siguranță în aer, dar când a ajuns din nou deasupra hangarului motorul nu mai funcționa regulat, se auzeau niște svâcniri care un moment au produs îngrijorare în rândurile mulțimei.

Oprind motorul la înălțimea la care se afla, Vlaicu a virat la dreapta și s'a coborât tot mai la punctul de urde pleas.

În clipa aceasta mulțimea s'a repezit asupra lui de a-i fi crezut c'o să strivească și aparatul și pe îndemânatecul conducător. Vlaicu a fost ridicat pe sus și purtat în triumf, în timp ce el, emoționat, mulțimea la salutarile și aclamările entuziaste ale tuturor.

D. Cottescu, principalul și statornicul sprijinitor al lui Vlaicu în multe și contra multora, l-a felicitat călduros; — iar mai mulți ofițeri și privitori l-au sărutat cu ochii în lacrimi.

Vlaicu, care era plin de ulei pe față și pe mâni, căci e de notat că motorul aparatului său stropese, a mulțumit și a cerut voie să se spele.

După propriile lui declarații către un ziarist, Vlaicu voia să mai sboare și avea de gând să se ducă până la aerodromul dela Kitila, inaugurat Duminecă, pentru a face o vizită locotenentului Goliescu, un alt aviator român, și pilotului francez Mollat, — dar din cauza paniei de motor a trebuit să renunțe. »Dar să-mi dreg motorul și apoi tot o fac« a adăugat el glumeț.

Astăzi motorul a fost demontat și transportat la arsenalul armatei pentru a i-se face reparațiunile trebuitoare. Din pricina asta sborurile se vor suspenda pentru câteva zile.

E timpul acum să vorbim de teama de care părea că dă dovadă Vlaicu de câte ori se înălța dela pământ în timpul experiențelor.

S'a spus în coloanele »Tribunei« că Vlaicu nu cunoaștea pilotajul. În Franța sânt astăzi școli speciale în care iubitorii aviației învață lucrurile elementare de știut pentru a putea conduce cu siguranță un aparat de sburat. Vlaicu n'avea o asemenea școală și nici cunoștințele necesare, astfel că dela început a trebuit să se lupte

și cu greutatele pilotării. Și la fiecare greșală de pilotare risca să-și strice aparatul și să-și risipească rodul unei munci de ani de zile.

Căci Vlaicu a avut de luptat cu mulți și cu multe. Cei mulți n'șteptau decât un insucces ori un accident mai grav pentru a-l lăsa în drum cu aparat cu tot. Din pricina asta el își mânuia aparatul cu sfială spre a nu l vedea într'o zi sfârșit și în lipsă de mijloace pentru a-l mai repara. După ce a mai deprins, însă puțin pilotajul Vlaicu a devenit îndrăzneț, și-a luat sborul și l-au văzut cu toții ce au fost în stare să facă.

Astăzi cei mulți au amuțit și au intrat în gaură de șearpe, lumea l iubește la nebunie, iar cei mari au îteles, în sfârșit, decât folos poate fi țării invenția acestui modest fecior de țaran.

Vlaicu a intrat de acum în rândurile marilor aviatori ai lumii și noi nu putem decât să ne mândrim și să-i dorim să trăiască spre a avea parte nu numai de succese morale, dar și de cele materiale.

Holera.

— Nu-i nici o primejdie —

Mulțumită măsurilor preventive luate la vreme, epidemia holerei a fost respinsă pretutindeni. Nici în Viena, nici în Budapesta, nici în Iași nu s'au ivit îmbolnăviri suspecte și chiar și în Italia numărul bolnavilor a scăzut mult.

Cel mai bun semn că n'avem să ne temem de holera e că înscrierile la toate școlile din țară vor începe în timpul obișnuit.

Un singur caz de îmbolnăvire s'a constatat în Ungaria, la Pressburg.

Din Pressburg se anunță că bucătăreasa Magdalena Trčka, care a venit acolo cu șlepul »Regensburg« și a fost internată în spital, a murit ieri. Examinarea bacteriologică a constatat holera asiatică.

Despre acest caz de moarte a fost avizat pe cale telegrafică serviciul sanitar superior, care a dispus desinficierea șleului și vizitarea medicală a personalului de pe »Regensburg«.

Din Viena se telegrafiază: Se constată în mod oficial că în afară de cele două cazuri de holera constatate cu 6 zile înainte, nu s'a mai ivit nici un alt caz nou. Bolnavii sânt amândoi în stare de convalescență.

Din Lemberg se telegrafiază: Deși în Galiția nu s'a constatat nici un caz de holera, autoritățile iau măsuri preventive foarte severe. Pentru ofițerii ruși cari au sosit la Brody, venind din comune de pe frontiera rusească stăpânită de holera, au fost avizați să părăsească numai decât țara.

Din Berlin se telegrafiază: Într'un cartier nordic la Berlin a murit ieri, între simptome suspecte, un servitor tânăr. În Spandan s'au constatat două cazuri noi de holera.

Din Constantinopole se telegrafiază: Eri a murit în spital negustorul german Hoffmannsthal

	<p>FABRICA DE OBLOANE JALUSINE DE ESSLINGEN CONTRA RAZELOR SOLAR SI STORURI</p>	<p>RONA ERNO BUDAPEST TELEFON 23-85</p>	<p>ZABELLA UTGZA 47 TELEFON 23-45</p>	
---	--	--	--	---

care se îmbolnăviseră cu două zile înainte. Medicii au constatat holera asiatică.

Holeră în București?

Din București se telegrafiază că ieri seara au fost internați în spital trei bolnavi: un bărbat cu femeia și un copil. Azi noapte femeia a murit. Bărbatul și copilul se află mai bine. Examenul bacteriologic a constatat holera asiatică.

Casa unde au locuit e păzită și nimeni nu are voie să o părăsiască până nu se va face o desinfecție completă.

Scrisori din București.

Aerodromul Bucureștilor. — Primele zboruri cu aparat construit în România. — Aparatele aviatorilor români. — Misiunea engleză la Sinaia. — Cazinul din Constanța. — Este holera la București?

București, 16 August.

Eri s'a inaugurat la Kitilla aerodromul Bucureștilor înființat prin stăruințele dlui Cerkez, directorul societății anonime care a pus bazele întreprinderii.

La inaugurare au asistat ziaristi, un număr restrâns de amici și pasionați ai aviației, precum și aviatorii români Inginerul Vlaicu și Lt. Rodrig Goliescu. Pilotul francez Mollat, care a înlocuit pe Inginerul Guillemaine, în urma gravului accident suferit în lunie, a făcut dela orele 6—7 trei zboruri. Mulțumită unui timp splendid, căci nu adia nici o frunză, inaugurarea a avut tot succesul dorit. Mollat care îi un splendid pilot din școala lui Sommer, s'apăn pe aparatul său ca și pe emoțiunile ce te asaltează în clipa zborului, a făcut primul zbor pe pământ, executând mai multe virajuri de o extraordinară precizie. Apoi sigur de soliditatea aparatului, sistem Farman, construit în atelierele aerodromului Kitilla, ca și de buna funcționare a motorului Gnôme, Mollat s'a ridicat în aer, așezându-se din incinta pistel aerodromului și a și porțit departe spre Mogoșoaia. În acest interval publicul l-a privit cu emoțiune și satisfacție până ce a dispărut la orizont, sub coama pădurilor din acea parte. Pilotul francez s'a dus cu aparatul său până la vreo 20 km. depărtare de unde nu se vedea, de pe terasa Observatorului, decât ca un punct negru, ca un vultur îndrăzneț brăzdând nepăsător adâncurile văzduhului.

La întoarcere Mollat a fost viu aplaudat și felicitat de asistenți, fapt care l-a îndemnat pe francez să pornească și mai departe de astădată într'un zbor care a durat aproape o jumătate de oră. La un moment Farmanul nu se mai vedea de loc, iar directorul aerodromului simțea oarecare îngrijorare. Accidentul întâmplat lui Guillemaine provocase întârzierea inaugurării până ce s'a construit un alt aparat și acum un alt accident ar fi cauzat pagube materiale și morale provocând o nouă întârziere.

Mollat spusese directorului aerodromului într-o zi că vrea să se plimbe pe deasupra Bucureștilor și vorbele acestea întâreau convingerea că el a luat-o spre București. Dar îngrijorarea s'a risipit curând: aparatul a apărut din nou în zări, a întâlnit în drum trenul, a făcut un înconjur mare pe șosea, pe deasupra fabricel de zahăr și a scoborit din nou, ușor și sigur în fața hangarului.

Asistenții l-au dus pe sus pe îndemănatul pilot până la bufet, unde s'a servit invitaților șampanie. În toful entuziasmului general, după îndemnul lui Vlaicu, care motiva, că trebuie în curaj să franțuzul, cei prezenți l-au ridicat din nou pe sus pe Mollat și l-au strigat «trăiască Franța!»

Mollat a promis să facă o vizită cu aparatul la Cotroceni, unde Inginerul Vlaicu execută aproape zilnic zboruri cu aparatul său.

Acum câteva cuvinte despre aerodrom.

Așezat la intersecția șoselelor București-Ploiești cu Chitila-Mogoșoaia, în dosul gării Chitila, la 300 metri, aerodromul este numai la 10 km. de Capitala României.

Pe un teren de câteva hectare sânt instalate cele 5 hangare de avioane de-o parte, iar de alta birourile administrației, tribunele publice, observatorul și tribuna regală, bufetul și peluza pentru privitorii de un leu.

Deși locul nu e destul de mare mai ales pentru școala de pilotaj și pentru cei cari nu cunosc îndestul arta zburatului, totuși aerodromul se prezintă în splendide condițiuni de amenajare și confort.

În primul hangar se află atelierul și hala de montaj. Acesta constituie un punct de superioritate al aerodromului nostru față de acela dela Jovissy (Franța) unde, în caz de accidente, aviatorul pentru ca să-și repare aparatul trebuie să a'erge la uzinele din Paris.

Și aerodromul nostru este și o mândrie pentru țara românească, care cea dintâi în orientul european are un aerodrom care să-și merite numele. De altminteri voi adăuga că nici în occident nu prea abundă aerodromurile.

În celelalte patru hangare următoare sânt așezate câte un aparat de zburat de tipul Farman, care a zburat ieri, Wright, Goliescu — avioanele Lt. român Goliescu, și în cel din urmă micul aparat Santos Dumont, numit «Démol-selle».

Între al treilea și al patrulea hangar se află pilonul de lansare pentru aparatele Farman fără roate.

Pomenii de avioanele Lt. Goliescu. Aparatul este construit în întregime în țară, sub conducerea locotenentului Goliescu și cu ajutorul câtorva lucrători români pe cari atelierele aerodromului au început să i formeze. Forma aparatului imită perfect corpul unei păsări uriașe, cu aripile deschise, având, însă atât cârma de direcțiune cât și aceea de profunzime în față. Din întreaga înfățișare cât și din calculele ingenioase pe care le-a făcut aviatorul român, îți formezi convingerea că acest aparat va săvârși o adevărată revoluțiune în aviațiune. Având motorul și toată greutatea în mijlocul aparatului, Lt. Goliescu speră că în zbor va putea să asigure avioanele lui său echilibrul indiferent, care va înălțura astfel inconvenientele celorlalte aparate și nu va fi primejduit în caz de încetare de funcționare a motorului în decursul zborului.

Aviatorul român a făcut câteva zboruri în Franța, unde a fost trimis de guvernul român, și acum, după ce a mai introdus unele mici modificări de detaliu în construcția aparatului, așteaptă numai sosirea motorului Gnôme, spre a-și lua din nou zborul...

Ziua de ieri a fost a inaugurării lor și solemnități or.

La Sinaia a sosit misiunea specială engleză, sub conducerea lordului Roberts spre a notifica suveranului urcarea regelui Gheorghe V pe tronul Angliei. După obișnuitele solemnități și discursuri în asemenea ocazii misiunea a luat masa, atât la amiază cât și seara, la castelul Peleş.

Astă-seară misiunea a părăsit țara, ducându-se mai departe în peninsula balcanică, spre a notifica și suveranilor de acolo, schimbarea dela tronul Angliei.

Tot în Sinaia a fost ieri hramul Mănăstirii, care și a serbat a 215 aniversară dela înființare.

Multă lume din București și Ploiești, precum și din regiunea industrială a Prahovei, a asistat la slujba bisericească care a venit s'o asculte în picioare, cu toată vrâsta sa înaintată, însuși regele Carol.

La plecarea Suveranului, Arhimandritul Dionisie a făcut o călduroasă urare de fericire și viață lungă regelui.

Primul nostru port la Marea Neagră și-a deschis, în sfârșit, în mod oficial porțile noului Cazinou Principele Carol. Inceput de regretul primar al Constanței Ion Bănescu, Cazinul care fusese crotit la început în limitele sumei de 400000 lei, prin continua sporire și complectare de plan a ajuns să coste până acum 1300000 până la desăvârșita complectare a mobilierului și ornamentației exterioare și până la terminarea parcului de pe bulevardul Inconjurător.

De o construcție impozantă în piatră masivă, cu spațioase terase și câră mare și câră uscat, cu o minunată sală de spectacole și baluri — sală cum nu există alta în România — și cu o pozițiune nu se poate mai nimerită, chiar pe fărâ, în bălala valurilor, — Cazinul se înalță ochiului călătorului ce vine de pe nesfârșitele ape ca un castel din povești. În nopțile fără lună, când sala de bal este splendid iluminată în miile de culori, iar pe terase domnește lumina zilei picurată din înălțimea globurilor electrice, Cazinul văzut din depărtări, de pe mare, prezintă o feerie minunată, merită să atragă și să fernece pe oricine.

Desigur că acest local de desfătare și utilitate va face să sporască în fiecare an numărul vizitatorilor la Constanța așa de mult cântărește chiar azi și va reda comunei toate sumele din greu deburate până la terminarea lui.

Presa bucureșteană atât de dornică de senzații de bulevard a căpătat, în sfârșit, un subiect cu adevărat senzațional și bogat: *Holera în București.*

Pe tema asta s'a brodat în zilele din urmă, începând de Duminecă, articole peste articole, de câte o coloană, două și chiar trei, pline tot solul de amănunte, de «se spune», «mi se afirmă» și de convorbiri cu medicii și cu reprezentanții autorităților.

Din toate amănuntele, însă, nu reese decât bănuiala de holera într'un caz curios, în care întâmplarea a făcut ca mai înainte bolnavul să fi venit în alțgere cu o familie trecută din Rusia prin țară. Incolo, medicii și reprezentanții autorităților dezminț orice caz și cauză în convorbirile cu ziaristii să nu alarmeze de pomăna lumii. Dar ziarele o țin înainte cu holera...

E acesta un păcat vechiu, păcatul senzației, de care presa din România — imitarea celei din Franța — suferă.

Și pe ziua de ieri s'au întâmplat chiar cazul i caraghioase de holera. Un cutare, nu i dăm numele, ca să nu se supere, fiindcă e cunoscut de toată lumea, a tras un chef strășnic cu prietenii ca să «combată» holera și l-a venit rău omului. «Salvarea» a sosit îndată, l-a ridicat și l-a dus la sediu ca să-i dea ajutor, să-l scape de holera. În ziare a și apărut știrea că «un nou caz suspect s'a prezentat, etc... victima este cunoscutul domn X...»

După ce și a venit în fire di Cutare a făcut mare haz de giurma proastă a gazetelor, care l-au făcut să fie ocolit de mulți din cunoscuții și a declarat că n'o să mai «combată» holera — până la încetarea știrilor despre *Holera în București.*

Pentru școala de fete din Arad.

— Aprobarea loteriei. —

Vestim cu bucurie tuturoi celor ce se interesează de soarta viitoare școli de fete din Arad că, mulțumită stăruințelor reuniunii femeilor române din Arad, guvernul a aprobat organizarea unei loterii în beneficiul acestei școli.

Publicăm mai la vale avizul în ches iune al Reuniunii femeilor româneși ne asociem la apelul ei adresat publicului românesc de a complecta prin contribuiri grabnice numărul necesar al obiectelor de câștig.

Nu ne îndoim că munca obilă a Reuniunii noastre va fi și de data aceasta încununată de succes.

Reuniunea fem. rom. din Arad și prov. Aviz.

Avem onoare a aduce la înștiințarea onoratului public, că înaltul minister de finanțe a binevoit a ne da concesiunea cerută pentru aranjarea loteriei de obițe, proiectată de noi spre scopul zidirii șalei de fete din Arad, dându-ne dreptul să omitem 50.000 lozuri à 1 cor.

Aducând aceasta veste cu bucurie la cunoștința publică și având în vedere că această concesiune s'a dat cu termen fixat, prin aceasta facem din nou apel către întregul public românesc, ca să binevoiască a veni în ajutorul nostru, trimițând la adresa Reuniunii diferite obiecte, ca să putem completa numărul obiectelor recerut, dela 750 adunate deja — la 1000.

Dragostea de care s'a împărtășit Reuniunea noastră și până aici din toate părțile și pentru cari noi păstrăm tuturora o vie și adâncă recunoștință — ne dă speranța, că și aceasta rugare a noastră va avea cel mai bun rezultat.

Arad, la 28 August 1910.

Pentru Reuniunea femeilor române din Arad și provincie:

Letiția Oncu
președintă.

Educația religioasă a clasei noastre „culte“.

— Reflexii. —

Clasa noastră cultă nu suferă numai de indiferentism, ci suferă mai virtos de ireligiozitate. Intre clasa cultă de azi și între cea de acum 40—50 de ani e în privința aceasta o deosebire izbitoare, în defavorul celei de azi. De fapt s'ar aștepta, ca generația de azi să fie superioară în adevărată cultură, celei de-acum o jumătate de veac, iar realitatea e tocmai inversă. Generația de azi e superioară numai în superficialitate. Credința religioasă e zero în nouăzeci la sută din clasa noastră cultă, Cauza acestei triste și îngrijitoare apariții?

Vom releva una singură: slaba educație religioasă care se împărtășește în liceele noastre și condamnabila purtare de grijă, sub raport religios, a studenției noastre din orașele universitare. În adevăr, catechizația se face la noi aproape pretutindeni într'un mod extraordinar de superficial, ba în unele locuri se face în chipul cel mai scandalos posibil. Un profesor din Iași, originar din Ardeal, d. I. Paul povestea mai acum câteva săptămâni în »Luceafărul« cum învăța el religia ortodoxă la Blaj: dacă-i da catechetului un pachet de țabac și trei pișule era sigur de notă eminentă la sfârșitul anului, fără ca să fi dat vre-odată și pe la ora de religie în decursul anului. Se poate închipui un criminal mai mare decât acest ucigător de suflete tinere, care, pare-mi-se, mai propune și azi religia la Blaj, după aceeași metodă. Și nu se poate înțelege oare din acest singur exemplu că lipsa educației religioase a clasei noastre culte își are cauzele ei, pe cari numai orbii nu le văd și pe cari, cu toate acestea, nimeni nu caută să le înlăture?

Sau să luăm alt caz. În cutare școală medie din cutare oraș, catehete un tânăr preot purtător de un înalt titlu pe care n'a dat nici o dovadă că îl merită. Acest catehet de o inteligență foarte modestă a

crezut că cel mai eficace mijloc pentru promovarea educației religioase e cassarea exhortărilor cari se țineau sub bunul său antecesor în fiecare Duminică și înlocuirea lor cu învățarea celor opt glasuri și a altor cântări bisericești.

De sub mâna acestui nedibaciu profesor ies an de an cei mai declarați potrivnici și disprețuitori ai religiei.

Sau un al treilea caz. În cutare infernat propunea mai acum câțiva ani religia un imbecil rebiat, care socotea că educația religioasă se poate băga în elevi cu puterea. Purtarea lui de sergent într'o ureche a făcut pe unii elevi să treacă de frică, la confesiunea cealaltă, iar pe ceilalți să blesteme ceasul în care mai sânt siliți să învețe despre un Dumnezeu, care a lăsat propovăduitori nebuni de ai cuvântului său. După câțiva ani de propagandă religioasă de pe catedră și din bucătăria grasă a internatului, acest convins preot a trecut, din convingere, ca funcționar într'un ministeriu, unde are frumoasa însărcinare de a denunța articolele »agitatorice« din presa noastră.

Sau un al patrulea caz. În cutare oraș, cu foarte multe școli și elevi, par'că a tunat și i-a adunat pe cateheți. Sânt niște naufragiați de cea mai deplorabilă specie, niște impotenți și niște leneși cari abia mai gîfăie de — religioși ce sânt. Nici o scânteiere în ochii lor, nici o convingere în cuvintele lor, nici o faptă religioasă în urma activității lor, pe care, dacă n'ar fi plătiți cu bani n'ar pregeța a o abandona în cel dintâi ceas.

În cutare oraș din pașalâcul lui Burdea se scria astăiarnă că catehetul român al gimnaziului propune celor 90% de elevi români ortodoksi, religia exclusiv ungurește, după manuale romano-catolice, — în cutare oraș catehet e profesorul de muzică, în cutare un doctor în drept, în cutare un student în drept și așa mai departe. Nicăiri în școlile medii nu dau de o figură luminată de catehet, ci numai de niște bieți neputincioși cari așteaptă să treacă ziua de azi ca să vie cea de mâine. E mirare când dai peste câte cineva, care să se ocupe serios de catehetică, — așa ceva e o rerie extraordinară de mare.

Și se mai miră cineva, că clasa noastră cultă nu e religioasă, când știe că ce a ieșit și iese mai cu seamă acuma de sub mâna unor astfel de profesori de religie!

Dar nu numai în timpul studiilor liceale se învednicește tânărul nostru de o astfel de instrucție religioasă, ci și mai târziu, în viața sa de universitate el are prilej tot așa de trist de a se edifica sufletește. În orașele noastre universitare biserica noastră e reprezentată într'o formă pentru care nimeni nu ne va invidia. Tânărul student în litere, în drept sau în medicină, care a avut parte de cea mai detestabilă educație religioasă în liceu, unde încă de cu vreme, că nici la Pesta și nici la Cuj nu-i mai altcum. Unde găsești în aceste orașe mari, stăpânite de spiritul jidovesc pervers, o figură senină de preot român convins de părinte sufletesc

spre care să te simți atras și în care să vezi pe un adevărat reprezentant al unei concepții mai înalte.

Pretutindeni deziluziile cele mai amare; pretutindeni se săvârșește fără cea mai mică milă cel mai crud atentat la virginitatea sufletească a tinerilor noștri, din cari niște profesori și preoți buni ar putea face fără mari osteneți, elementele cele mai bune cari se pot închipui.

Și pe lângă astfel de împrejurări i se mai aduce clasei noastre culte învinuirea că nu nu e așa de religioasă precum ar trebui! Dar oare a cui e vina?

Un conflict de graniță între România și Ungaria*).

Este nespus de interesant și instructiv istoricul graniței valacho-ardelene care deși a rămas statornică secole de-arândul, așa cum o fixase la 1520 comisia mixtă instituită de Ionaș, cralul Ardealului, și Neagoe Basarab, Voievodul Munteniei, totuși n'a încetat un moment de a fi când în secret când pe față ținta încalcărilor lacomilor noștri vecini.

»Începând din râul Olt până la Rucava« — astfel fixa pe scurt comisia mixtă din 1520 linia de hotar dintre Valahia și Ardeal, linie care a fost respectată de către toți suveranii Ardealului până la anul de tristă amintire 1887.

Această linie de hotar a fost confirmată prin tratatul de alianță încheiat la Târgoviște, în anul 1598, între împăratul Austriei și principele Valahiei, apoi prin tratatul încheiat la Karlowitz, în anul 1699, între împăratul Austriei, suveranul Ardealului și sultanul Turciei, ca și prin tratatul de pace intervenit la Pasarowitz în anul 1719.

La 1739, pe baza actului de pace încheiat la Belgrad, împăratul Austriei s'a obligat să restituie Turciei, suzerana Valahiei, Banatul Olteniei, exact pe aceleași hotare, cari le avuse înainte de ocupațiunea austriacă din 1719, care numise ca ban al Olteniei pe George Cantacuzino, fiul lui Șerban Vodă Cantacuzino, trecut cu totul în apele Nemților.

Mai târziu, la 1775, prin actul păcii încheiată la București, Austria se obligă iarăși față de Turcia să respecte vechia linie de hotar dintre Valahia și Ardeal. De asemenea prin tratatul dela Șiftoș din 1781, ca și prin cel dela Reichenbach din anul 1790, până la tratatul din Paris, încheiat între cele șapte mari puteri europene la 1856, prin care se garantează din nou integritatea teritoriului Valahiei.

Astfel veacuri de-arândul a continuat respectul dat acestei linii de hotar, atât de către suveranii acestor principate, cât și de către supușii lor, cu singura întrerupție a ocupațiunii austriace dela 1719, care a luat sfârșit însă la 1739. Pe această linie a graniței s'a urmat posesia în cea mai deplină liniște timp de sute de ani, nici românii din Muntenia n'au trecând peste ea în Ardeal, nici ardelenii peste ea în Valahia.

Însăși administrația din Sibiu a celor 7 scaune săsești s'a declarat, la 1520, supusă țării Ardealului și a tras după dânsa toată proprietatea cătă s'a găsit că posedă — cu drept ori pe nedrept — despărțind-o de cea a Valahiei prin linia de frontieră. În tot timpul dela 1520 până la 1743, această administrație n'a mai trecut nici odată în Valahia peste linia de frontieră și n'a ridicat nici odată vre-o pretențiune pentru niscaiva terenuri ce iar fi rămas la 1520 în Valahia dincoace de linia de frontieră. Și har Domnului, prilej de reclamație ar fi avut, fie la 1731, când s'a verificat

* Vezi »Tribuna« nrul 160 și 174.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi

linia de frontieră de către trimisul Turciei Mehmed Effendi cu contele Kolovrat din partea Austriei, fie la 1741, când s'au stabilit vechile semne de hotar dintre Valachia și Ardeal în urma actului de pace încheiat la Belgrad în 1739.

Cu toate acestea, în anul 1743, administrația din Sibiu a celor 7 scaune săsești din Ardeal, încearcă deodată să uzurpe un codru întreg de pământ situat în Valachia dincoace de linia de frontieră, cuprinzând vre-o 23 munți, situați între muntele Șerpelui Neagoe și Piatra Albă, sub pretextul că acești munți ar fi fost proprietatea scaunelor săsești din Talmaci și Săliște în baza rescriptului regelui Geza II al Ungariei, confirmat și de regele Andrei II în anul 1227.

Evident, proprietarii valahi ai acestor munți au respins năvălirea cutezătoare a sașilor, cari după 223 ani de tăcere (1520—1743) veniau să reclame fără nici un drept un teritoriu pe care-l nu-l stăpâniseră niciodată, cum se recunoaște de toți suveranii Ardealului prin toate tratatele încheiate cu Valachia.

Conducătorii administrației săsești din Sibiu nu posedau nici un act, nici un titlu sau document, cu care să legitimizeze uzurparea ce încercase să facă din teritoriul Valachiei. Acest fapt îl certifiă însuși contele O. Donnel, guvernatorul general al Ardealului, care într'un raport al său redactat la 1769 în această afacere, spune, că în arhiva Sibiului nu se găsește nici un document din acelea cari să hotărască complectă veracitate a munților ce aparțin principatului Ardealului, ca cineva să poată vedea lămurii din ele hotarele de ici și de dincolo etc.

Afirmațiunea aceasta a contelui O. Donnel era însă vădit parțială pentru sași, căci, cum vom dovedi la timpul oportun, se găsea pe acel timp în arhiva din Sibiu elocuentul hrisov al lui Neagoe Basarab, prin care sunt prevăzute puncte cu punct hotarele dintre Valachia și Ardeal. Era însă firesc ca magistratul, adică primăria din Sibiu să zică că nu există asemenea documente, fiindcă alfel n'ar fi putut legitima pretențiunea administrației celor 7 scaune săsești din Ardeal, pe care o susține.

Magistratul Sibiului, după ce mărturisește că nu are nici un act cu care să poată sprigini pretențiunea sașilor, alergă ca ultim mijloc la făgăduiala unor locuitori, cari ar fi gata să afirme prin jurământ cumcă ei ar fi posedat acei munți pășunând iarba cu vitele lor pentru care au plătit arendă anuală administrației bunurilor săsești.

Cercetându-se atunci de aproape și această afirmațiune, s'a dovedit că posesiunea de care se prevalau Sașii fusese exercitată numai în timpul ocupațiunii Banatului Olteniei de către armata austriacă. Această posesiune însă a încetat la 1739 în urma tratatului dela Belgrad, prin care Austria se obligă să restituie Turciei suzerana Valahiei, Banatul Olteniei exact în hotarele pe cari le avusese înainte de ocupațiune; de altfel la 1741, o comisiune mixtă restabilise aceste hotare tocmai prin punctele fixate la 1520.

Dar chiar locuitorii, la cari se referea magistratul Sibiului în declarațiunea dată, afirmă că deși au pășunat cu vitele lor acel munți, ei au plătit pe fie-care an proprietarilor valahi bani și produse naturale dela vie.

Este deci în afară de ori ce îndoială că administrația săsească din Sibiu nu exercitase absolut nici o posesiune în acei munți și că din contra faptul posesiunii exercitate de valahi, în liniște și neturburați de nimeni, se dovedește prin chiar raportul magistratului sibian.

Știau ei foarte bine ce făceau valahii la 1743, când au gonit pe sași din munții lor, pe cari încercaseră să-i uzurpe la 1741, fără rușine și absolut fără nici un drept.

Cum se face însă că lacomii sași stăpânesc totuși și azi acei 23 munți românești răpiți din teritoriul României? — Iată o întrebare importantă și gravă, la care vom căuta să răspundem cu probe, luate din celebra și dezaastroasă convenție pentru regularea liniei de frontieră dintre România și Imperiul austro-ungar, încheiată la 1887 și ratificată în București la 4 Aprilie 1888.

I. Rusu Abrudeanu.

Din străinătate.

Infrângerea guvernului portughez. Știrile publicate ieri despre turburările sângeroase ce ar fi avut loc cu prilejul alegerilor din Portugalia par a fi exagerate. Telegrammele de azi, venite din Lissabona, spun că alegerile au decurs în deplină liniște și numai în vre-o două locuri s'au întâmplat mici ciocniri.

În ce privește însă rezultatul alegerilor, se poate afirma că guvernul a suferit o înfrângere desăvârșită. Intreaga majoritate a partidului guvernamental va fi numai de 2 voturi.

Capitala Lissabona a ales numai deputați republicani. Se poate însă ca guvernul să nu obțină nici chiar majoritatea, pentru că mai sânt a se face alegeri în vre-o 15 cercuri și rezultatele de până acum vor putea să influențeze alegătorii în favorul opoziției.

Serbările din Muntenegru. Din Cetinje se anunță: Regele Nicolae a dat Luni un prânz de gală în onoarea principelui moștenitor Alexandru al Serbiei. La acest prânz, Regele Nicolae a pronunțat un toast, exprimând sincere mulțumiri regelui Serbiei pentru că a documentat frația și comunitatea dintre Serbia și Muntenegru, însărcinând pe principele moștenitor să vie la Cetinje. Poporul muntenegrean vede în aceasta o probă de inseparabilitatea celor două state sârbe și a dinastiilor lor. Regele Nicolae invită pe principele Moștenitor al Serbiei să spună tatălui său că nimic nu ar putea despărți vre-o dată cele două dinastii. Muntenegru va rămânea întotdeauna cea mai credincioasă soră a Serbiei și va îndeplini în viitor încă și mai ușor și cu un mai bun succes acordul cu Serbia, idealul său. A ridicat un pahar în sănătatea regelui și a familiei regale sârbe și pentru propășirea și progresul Serbiei fraterne. Principele Alexandru a răspuns printr'un toast, parafrazând toastul regelui Nicolae.

Răspunzând discursului de omagii, regele Nicolae a pronunțat un discurs care a fost primit cu entuziasm, declarând că este mereu pătruns de fidelitatea și de generositatea poporului său care și-a vărsat întotdeauna sângele pentru confrăii săi.

Progresele pe cari le-a făcut Muntenegru în timp de 50 de ani nu se puteau obține decât cu un asemenea popor și grație trecutului lui glorios.

Regele a relevat marea operă îndeplinită de către Muntenegreni prin arme și prin activitatea lor culturală. «Cu un asemenea popor și cu ajutorul Rusiei fraterne am putut obține aceste rezultate! Serbarea a cincizecea a căsătoriei mele primește o strălucire prin faptul că este de față scumpul meu ginere, regele frumoasei Italii. Eu și regina Milena mulțumim într'o inimă, împreună cu voi, lui Dumnezeu care ne-a călăuzit până acum.

Proclamațiunea aparține de acum istoriei noastre. Mă bizui că Europa civilizată, care a recunoscut în totdeauna marile jertfe ce Muntenegru a făcut pentru libertate și progres, va vedea în regatul restaurat pe această coastă a serbismului o garanție și un zălog pentru menținerea păcii pe acest teritoriu. Ca și trecutul, viitorul nu va fi fără greutate, însă cu încrederea în Dumnezeu gloriosul popor muntenegrean va ști să împlinească ceea ce are patria va cere.

Regele a încheiat asigurând pe popor de iubirea sa părintească și nestrămutată, rugând pe Dumnezeu să binecuvinteze patria sa glorioasă și regatul restaurat. În mijlocul ovațiilor entuziaste regele s'a întors la palat.

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 31 August n. 1910.

— **Di Iorga despre șovinism.** Citim în »Seara»: Sâmbătă a sosit la Piatra-Neamț dl Nicolae Iorga. D sa a ținut în sala teatrului, o frumoasă și interesantă conferință tratând despre: »ce este șovinismul?« A început prin a arăta că vorba șovinist este de origine franceză, ea vine dela Chauvin, un personaj din o comedie a scriitorului francez Scribe și înseamnă lauda cu rost și fără rost a cuiva, iar la un popor exagerarea calităților ce are, pretențiuni absurde, visuri de mărire nejustificate, dă mai multe exemple între care: Ungurii, Bulgarii și Grecii. Ungurii n'au în mâna lor nici proprietatea mare nici cea mică și mijloace, n'au nici industria, comerțul și nici cultura, toate fiind în mâna celorlalte naționalități, cu toate acestea socot că Ungaria e a lor numai, ei sânt deci șoviniști. Bulgarii deși popor muncitor și cinsit nu-și văd de interesale lor ci visează luarea Macedoniei, Rumeliei și a Dobrogei. În general ai lor s'au lăudat că în 24 ore pot nimici cu desăvârșire România, ei sânt deci șoviniști. Grecii sânt de trei soluri: cei din afară de țara lor, ca cei dela noi, cumiști, cei din Turcia gălcoșitori și cei din Grecia patriști laudăroși și mincinoși, visând luarea Macedoniei, a Constantinopolului, etc. sânt dar și Grecii șoviniști. La noi este șovinism? D. Iorga zice că nu. A fost într'o vreme când câțiva dascăli voiau să introducă latinismul, falmoasa vreme a lui: »populus romanus«, Alecsandri a fost și el la început dintre aceștia, acum a mai rămas d, Macedonski. La noi nu poate fi vorba de șovinism, interesul nostru despre frații ardeleni, basarabeni, bucovineni, etc., e justificat prin legătura de sânge ce avem cu ei, dar mai cu seamă prin dreptul nostru istoric.

Conferința d-lui Iorga a fost ascultată cu religiozitate de o mulțime aleasă, ca toate conferințele d-sale a fost presărată, pe ici, pe colo, de aluzii spirituale, de comparații hazlii, dar potrivite.

Seara a avut loc o serbare în grădina publică la care a participat și d. Iorga. Fanfara regim. 15 Răsboeni de supt conducerea maestrului Cirillo a delectat publicul cu frumoase aril naționale. Apoi bătae de flori, confeti și serpentine.

— **Epilogul alegerilor.** Ne mai aducem aminte de primirea ce i s'a făcut contelui Apponyi astăprimăvară la Timișoara, când a fost bătut cu pietri și ouă clocite. Poliția din Timișoara a tras în judecată pentru acest atac pe dnii Dr. Otto Roth, Dr. Alfred Horovitz, Dr. Ladislau Lengyel, Edvard Baron, Francisc Geistinger și încă zece muncitori. Senatul de acuză din Timișoara s'a ocupat astăzi cu cauza aceasta sub președinția judeului Dr. Gerdanovici. Apărarea a fost reprezentată prin dnii Dr. Adolf Vértes, Dr. A. Hodosi, Géza Harmó, Dr. Alf. Lipnik și Dr. Vasváry. După referatul judecătorului Dr. Lehel, s'a ordonat din partea senatului o anchetă, în înțelesul apărării.

— **Marele vizir în Marienbad.** Contele Albert Sternberg cu prilejul petrecerii marelui vizir Hakki-Pașa în Marienbad a dat un dineu în onoarea acestuia în otelul Waldmühl. La dineu au luat parte treizeci de persoane din aristocrație, între cari ducele și ducesa de Lichtenstein, ducele Lobkowitz, marchizul și marchiza D'Armon, contesa Hoyos, contele și contesa Bertheux, contesa Lynar, contele Inl. Trattmannsdorf, familia Constantinovici, șeful partidului justhrist, contele Batthányi, deputatul italian contele Taverna, baroneasa Günsberg, publicistul englez Stead și alte somități. Aceasta a fost cea din urmă zi pe care Hakki-pașa a petrecut-o la Marienbad. Înainte de plecare marele vizir a primit pe ministrul plenipotențiar al Turciei la Berlin.

? : Dentist român în Arad. :
VIRGIL MUNTEAN ?
:: Szabadság-tér No. 3. ::

— **Cursuri de limba română la universitatea din Budapesta.** Primim următorul aviz: In sem. de iarnă al anului școlar 1910—11 în următoarele cursuri:

1. *Elementele slave în limba română.* (Românește). La săpt. 2 oare. Luni și Marțea d. m. la 6—7. Sala XI.

2. *Cetirea și explicarea textelor vechi românești.* (Românește). La săptămână 2 oare Mercuria și Joia d. m. la 6—7 ore. Tot acolo.

3. *Gramatica română.* (Pentru începători, ungurește). La săptămână 2 ore. Vinerea d. m. la 5—7 ore. Tot acolo.

Kliciova, la 30 August 1910 st. n.

Dr. Iosif Popovici.

P. S. Toate gazetele sânt rugate a anunța aceste cursuri în interesul general al studiuului limbii române.

— **Cei di tăt bolnavi ai spitalului din comitatul Bihor** sânt câțiva lucrători, cari mai aveau de curățit câte ceva la noua clădire, în Giula. Tăvăna etajului al doilea s'a sorpat, căzând și rupând tot ce a găsit în cale, până și bolitura pivniței. Ne aducem aminte de surparea bagdaciei dela școala de stat din Dorozsma — și ne minunăm de îngrijirea pe care ne-o arată nouă statul. Școlarele, clădirile noastre publice sânt încă bune, frumoase, dar ni se încheie, pentru a ne feri de primejdia ucigașă a surpării. Slavă Domnului, avem cine să ne îngrijească!

— **Cutremure de pământ.** Un cutremur puternic de pământ a distrus orașele Erzerum și Diarbekir din Asia mică. Mai mult ca 1500 de case sânt în ruină, în Diarbekir s'au prăbușit străde întregi. Numarul morților dintr'amândouă orașele e mare, de asemenea sânt îngrozitor de mulți răniți. Spaima locuitorilor refugiați se mărește și prin faptul că în Dikhak a erupt holera.

În Italia de miazăzi de asemenea au bătut cutremurele. Dimineața la ceasurile 3 și cinsprezece minute au simțit în Regio di Calabria trei puternice sbateri ale pământului. Poporația a alergat pe câmp. În Messina, Hegace și Monteleone încă s'au semănat puternice cutremure. În Messina s'au năruit câteva șandramele. Aceleaș cutremure s'au simțit în Gallia, Milano și Mileto. În Mileto din cauza cutremurului s'au stricat aparatele observatorului.

— **Un truc al poliției.** Din Bruxelles vine știrea că Canuso a ținut un concert în sala teatrului de acolo. Poliția a fost avizată că deodată cu lumea imensă ce va veni din toate părțile își vor face apariția și nenumărați pungași, drept aceea s'au luat toate măsurile de siguranță și la intrarea în teatru au și prins vr'o douăzeci dintre ei, recunoscându-i după fotografie. În sala teatrului încă au fost arestați paisprezece dintre ei. Poliția a găsit la unul sigur 24 portofolii furate.

— **«In ruptul capului».** Citim în «V. Naț.»: În anuarul 16 Weigand a cercat să explice ce înseamnă în «ruptul capului».

Nu credem c'a nemerit. Dl Weigand, zice că «rupt» înseamnă «preț» și că în ruptul capului e ca și cum am zice «cu prețul capului». Cum a ajuns vorba rupt să însemne preț?

Mai întiu s'au zis «a lua pământ în rupt» adică în arendă o bucată mică și acești arendași, s'ar fi numit ruptași. S'ar fi zis «am plătit ruptul» și astfel ruptul ar fi ajuns să însemne preț, ba chiar dajdie.

Toată evoluția e fantastică. Lucrul e mult mai simplu. Se zice a-și rupe capul, a-și rupe gîtul și nici în ruptul capului înseamnă nici dacă mi-ași perde capul, nici mort. Ruptul e aproape tot una cu ruperea. Se mai zice a rupe prețul, cînd după mult negoț se ajunge la înțelegere asupra lui. De asemenea a plătit dajdea cu ruța, ca ruptași, înseamnă a plăti o sumă hotărîtă, nu cu cîșta ca țaranii.

Prin urmare, dl Weigand a rătăcit rău.

— **Cum trăia Nichita?** Se întrebă ziaristii, cari au fost în Montenegro, la Cetinje, dacă domnitorul și familia se vor purta și de acum tot așa fără pretenții, după ce țara e regat, cum se purtau până acuma.

Până acuma prințul Nichita, cu mâna lui, tăia berbecule frîpt și adus întreg pe masă, dînd fie-

cărui partea cuvenită. De asemenea, de Crăciun, aducea din pădure bradul obișnuit, tăiat cu mâna sa; iar o fică îl întâmpina în prag, zicînd: «Bine ai sosit, pom de Crăciun» și arunca pe brad boabe de grâu. Prințesele umbrau pe jos, tot pe jos, cu umbrela în mîna, mergeau la biserică.

Ne vom folosi de acest prilej și vom arăta cum se face că i se zice, ba Nicolae, ba Nichita. În adevăr numele lui e Nicolae și numele demerdător din Nicolae este acolo Nichita, cum au crezut străinii.

— **Pentru ce nu se mai întorc «fericiții expatriați»?** Din Bistrița ni se scrie: În înduioșătorul articol al domnului Goga ni se spune răspunsul unul neguțator ardelean stabilit în România. Să auzim însă ce zice și un țaran, care fusese în America și se pregătea iar de drum.

L'am întrebat de ce se duce iar și dacă are de gând să mai vină acasă. Mi-a răspuns: «ce să caut aici; unde munceșc de geaba, că groșiorul (smântâna) îl culeg solgăbiraile, brânza rămâne la notarăș, iar eu rămân cu zărul».

— **Mobilizări în Turcia.** Ministrul de război al Turciei Pașa Mahmud Sefket a dat ordin grabnic să se mobilizeze patru divizii de armată. Comandanții corpurilor de armată au și chemat sub steaguri două divizii din corpul al treilea, și din corpul al patrulea și al cincelea câte una. De asemenea s'a dat ordin fiecărei comande militare să revoace de urgență ofițerii concediați și să nu mai acorde nimănui concediu. S'au echipat în grabă spitalele garnizoanelor și s'au încheiat contractele cu expeditorii armatei.

După toate semnele cel mult în restimp de trei săptămâni se va declara războiul. În portul dela Salonik se așteaptă în fiecare clipă să sosească cinci incrucișătoare cari taie încă apele mării.

Ca urmare firească a întâmplărilor din urmă se naște întrebarea, cui va declara Turcia război, Greciei ori Bulgariei? Probabil că amândouă și în cel mai scurt timp armata Turciei va fi la porțile Termopyle.

— **Regii și zărele.** Se anunță în ultimul timp că împăratul Wilhelm al Germaniei avea de gând să fondeze un mare ziar cotidian al cărui prim redactor să fie el.

Inutil de a mai spune, că această veste a fost imediat desmintită; un suveran nu poate să se expună în persoană polemicii și loviturilor din zăre.

E bine ca regii să scrie în zăre, însă numai când aceștia apar sub protecția lor. Regele Ludovic al XIV a fost unul din confrății noștri. Regele Soare avusese fantasia ca să scrie și să compună el însuși în tipografia sa particulară, un jurnal care era foarte mult citit de curtesani. Frederic cel Mare nu avea obiceiul să scrie articole; cu toate acestea cele mai multe manuscrise cari treceau prin mîinile sale, mai înainte de a apărea în zăre, purtau semnătura sa de aprobare și alte notițe. În vremurile de azi, e regina noastră, Carnea Sylva care colaborează la diferite zăre cu poezii, ori cu alte articole în favoarea operilor sale caritabile.

Defunctul rege al Suediei Oscar al II, scria de plăcere și nu lăsa să-i scape nici un prilej, pentru a-și exprima simpatia sa față de presă. Împăratul Wilhelm al II-lea dă o mare importanță opiniunii zărelor. El are secretari cari să citească fel de fel de zăre fie germane ori străine și cari sânt însărcinați să-i facă un rezumat în stil telegrafic al tuturor articolelor interesante. Regele României citește foarte mult zărele străine. Regele Serbiei Petru I nu citește decât două zăre: jurnalul său oficial și cel din Geneva la care era abonat încă după vremea cînd se afla în exil în acest oraș.

x **Seminar de drept în Cluj** strada Petöfi No. 18 (dela 1 Octomvrie în strada Deák Ferencz). Pregătește pentru examene fundamentale și de stat. Imprumută însemnările noui pregătite. La cerere se trimite prospecte gratuit.

Mihai Radu croitor pentru domni, Cluj (Kolozsvár) strada Jókai Nr. 2. se recomandă on. public român.

Cronica socială și artistică.

Petrecere cu danț în Orăștie. Tinerimea română din Orăștie invită la petrecerea cu danț ce va avea loc la 4 Septembrie v. în sala hotelului »Central« din Orăștie. Inceputul la orele 9 seara.

ECONOMIE.

Desvoltarea economică a Ungariei supt domnia actualului ei rege.

Din prilejul împlinirii a optzeci de ani dela nașterea împăratului și regelui nostru Francisc Iosif I, mai toate zărele din patrie s'au grăbit să aducă prinoul lor de adîncă recunoștință Domnitorului, care aproape o viață de om a purtat și poartă sarcina de »domn« și »părinte« al acestei patrii în lungi articole s'a glorificat și se glorifică mănoasa activitate a prea bunului nostru stăpînitor întru fericirea și mulțumirea în toate privințele a supușilor săi. Și pe lângă momentele de ordin politic din viața Sa ai căror rezultat este recunoșterea de »Mare putere« a patriei comune, se accentuiază — și de singur nu fără rost — și acele binefăcătoare reforme și legi create supt prea înțeleptă obledare a Sa, prin cari țările și popoarele Sale au ajuns la »bunăstare«, au ajuns să realizeze progrese economice așa de însemnate, încît azi aproape se pomăsura și în aceasta privință cu cele mai înainte tale neamuri din apus. Și într'adevăr nu numai că sântem stuți cu toți să recunoaștem aceasta, ci rămânem ulmiți, ca supt durată vieții unui om să se poată realiza astfel de progrese economice, ca și cari se văd aici la noi astăzi, într'un restimp relativ destul de scurt. Căci ce este durata vieții unui om față cu viața popoarelor?

Majestatea Sa prea bunul nostru împărat și rege a ajuns la cărma multelor și diferitelor Sale popoare și țări într'un timp cînd ideale nobile și mari de »libertate și frățietate« își făceau și la noi apariția cu toată puterea și splendoarea lor. Vremi tulburate pline de sbucium, dar plămăditoare de alte legi și de prefaceri epocale în viața popoarelor! Și în semnul acestor vremi, în semnul libertății de gândire și lucrare a pornit acum atîția zeci de ani tinărul și înțeleptul domnitor să cărmuiască popoarele sale și tot în acest semn s'a ajuns la rezultatele mărețe, pe cari le avem înainte. E drept, că libertatea politică a trebuit să treacă încă chiar dela început pe un timp oarecare restrînsă*), dar tendințele liberale pe teren economic au continuat a se afirma tot mai mult și neîntrerupt, chiar și pe timpul absolutismului.

Legile liberale aduse la 1848 cu conlucrarea actualului rege și împărat, precum și a unor bărbați cu vederi largi au deslănțuit popoare întregi din jugul iobăgiei și au pus baza progresului spre bunăstarea cetățenilor. Decretată odată în principiu libertatea de muncă și producțiune, cu aceasta deodată s'a început — în mod de tot natural — cultivarea și desvoltarea sistematică »individuală« și de aici înainte hărnicia și priceperea personală se puteau valida validita netulburate și rezultatele lor erau marcate.

Prin patenta imperială dela 1853 s'a efectuit desdaunarea urbarială, iar prin cea de la 15 Decemvrie 1855 s'au regulat protocoalele funduare și astfel s'a dat agriculturii baza și continuitatea de desvoltare. Desfăcut de cătușele iobăgiei acest ram însemnat — al economiei, a înalțat repede și ajutat de libertatea în »muncă« și »proprietate« a putut ajunge în scurt timp să se impună nu numai înlăuntrul țării, ci și în străinătate cu produsele sale. Azi se lucrează în Ungaria — deși poate nu peste tot — sistematic pământul, cu ajutorul mașinelor agricole, lucru, care îi stă în drept a-l face »oricine« să fie numai harnic și priceput, și rezultatele se văd!

Dar nu numai în ce privește agricultura s'au validat principiile liberale pe teren economic, introduse — poate și sub presiunea vremurilor — sub actualul Domnitor, ci și în alți rami ai economiei ca d. e. în industrie, comerț, căi de comunicațiune, apoi în ce privește științele etc. etc. În anul 1859 se introduce libertatea indu-

*) Pentru nnele neamuri au rămas pînă azi restrînsse multe libertăți.

strială și spiritele deschise și aplicate spre acest ram încep a se valida. Azi — deși nu putem concura încă în toate articolele de industrie cu apusul — avem totuși și fabrici cu renume universal și industria mică încă este relativ destul de bine dezvoltată.

Aceiași libertate individuală și aceleași principii deteră avânt și comerțului, dat fiind, că aproape toate instituțiile și normele de drept comercial, introduse sub actualul stăpânitor, se razimă pe libertatea de muncă și producțiune a individului. Legea comercială ungară, ca și dreptul cambial și concursual sânt baze pe aceleași principii liberale, ca și legile de această natură din imperiul german, fiind priincioase comerțului. Societăților comerciale și în special celor pe acții li-se acordă prin aceste legi cea mai largă libertate de acțiune, obligate fiind doar la publicitate și fixată fiind responsabilitatea organelor conducătoare. Că ce rezultate au avut aceste principii liberale în comerț, se poate vedea din faptul, că pe când la 1875 de-abia existau vre-o 718 de institute de credit cu un capital de-abia de K. 185 milioane, azi avem la 5032 asemenea instituțiuni cu un capital fundamental de K. 1009 milioane.

E de observat, că până la anul 1875 pentru înființarea de societăți pe acții se cerea concesiunea de la stat. Progresele foarte frumoase pe teren comercial realizate în timpul acesta în Ungaria, mai ales în ce privește dezvoltarea creditului au a se mulțumi mai ales împrejurării, că statul n'a prea căutat nici la executarea legilor — destul de liberale — să se îngereze și să restrângă libertatea de acțiune a indivizilor și societăților comerciale.

Mână în mână și chiar sprijinind dezvoltarea acestor trei, cei mai însemnați rami ai economiei: agricultura, industria și comerțul, s'au dezvoltat în timpul acesta și științele puse în serviciul lor. Intrebuințarea aburilor, a clectricității și produselor chimiei câștigă repede teren tot mai larg și rezultatele se arată tot mai bogate în ce privește producțiunea. Că ce progres s'au realizat în Ungaria în ce privește tehnica și în genere folosirea mijloacelor celor mai perfecte de producțiune în cele economice, sub durata domniei actualului rege, vor arăta și cifrele următoare:

La 1848 avea Ungaria 178 km. linii ferate, pe când azi are 18.950 km., iar circulațiunea singurului port de mare în Ungaria: Fiume era la 1871 de 2000 corăbii cu 130.000 tone, pe când la 1907 se urcase la 15.812 vase cu 2.477.000 tone. De sine înțeles că deodată cu dezvoltarea industriei și a comerțului și a liniilor ferate au trebuit să se desvolte și înmulțească — în proporție — și celelalte mijloace de comunicațiune ca: poșta, telegraful, telefonul, apoi circulațiunea pe râurile noastre navigabile și pe mare. În acest scop s'au regulat porturile, s'au construit vase etc.

În general se constată din toate părțile că dezvoltarea rapidă și puternică a vieții economice în Ungaria a fost posibilă numai pe baza libertății individuale, des accentuate, de a se valida adică fiecare individ după capabilitatea și hărnicia sa personală. Aceasta este nota caracteristică și cea mai însemnată a domniei Majestății Sale împăratului și regelui nostru Francisc Iosif I. în privința ridicării statului și a singuraticilor indivizi la bunăstare materială.

Privind din punct de vedere special românesc aceste aprecieri ale vieții economice de sub durată acestor vremi, trebuie să constatăm firește, că noi românii am profitat de sprijinul liberal introdus acum atâtea decenii de înțieptul monarh — repetăm — poate și sub presiunea anilor celorlora sbuciumați și am progresat economic. În orice caz trebuie să admitem, că am trăit în timpul acesta zile mai bune ca mai înainte în timpul neguros al iobăgiei și al neștiinței. Azi avem și noi economi de pământ — deși poate mai puțin — încetățeniți cu mijloacele mai moderne de lucrat pământului, avem câțiva industriași și negustori mai mici, avem societăți comerciale: bănci și mai ales avem clasa noastră numeroasă de oameni cu carte, menită să conducă și la mai mari progrese poporul nostru muncitor și harnic.

Durere numai, că fără să vrem trebuie să constatăm și aceea, că în Ungaria în butul tuturor experiențelor frumoase făcute pe terenul economiei bazate pe libertatea individuală, aceste principii liberale, recunoscute de toți ca salutare oricărui progres nu se aplică de puterea statului — și poate nu s'au aplicat niciodată — în aceiași măsură față de toți cetățenii acestei patrii.

»Rev. Ec.«

Baza de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 20 August 1910.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Orlu nou	
De Tisa	20 K. 10
Din comitatul Albei	20 » —
De Pesta	20 » 40
Bănățeanesc	20 » 60
De Bacica	20 » 70
Secară de calitate I.	14 » 30
Orzul de nutreț, calitate I.	12 » 75
Ovăz de calitate I.	14 » 95
Securur	11 » 35

BIBLIOGRAFII.

La librăria »Tribuna« se află de vânzare, + 10—20 fil. porto:

Conan Doyle. Din aventurile lui Sherlock Holmes.	
Catehismul familiei Musgrave	—20
Un post ciudat	—20
Societatea celor cu păul roșu	—20
Acea care l-a învins pe Sherlock Holmes	—20
Omorul din Valea Boscombe	—30

Culegere de diferite cântece cuprinzând: hore, doine, sârbe, cântece de petrecere, marșuri, serenade, cântece populare și diverse. Intocmită de Ioan I. Ciurcu à 70 fil.

Album în amintirea canonicului Augustin Buna. Edat de clericii din seminarul Bunelvestiri à 7 cor. + 30 fil. porto.

Amintiri dela »Junimea« din Iași. Vol. II de G. Panu à 3 cor. + 20 fil. porto.

La librăria »Tribuna« se află de vânzare:

Dr. Theol. Gheorghe Popovici, Cuvântări bisericesti	3.—
Dr. Theol. Gheorghe Popovici, Uniunea românilor din Transilvania cu biserica romano-catolică supt împăratul Leopold I	2:50
Andrei Ghidlu și Iosif Bălan. Monografia orașului Caransebeș	3.—
Avram Corcea, Balade populare	1:60
Ziaristica bisericască la români, studiu istoric de Onisifor Ghibu	cor. 2.—
La fiecare carte rugăm a se mai adăuga 5—10—30—20 fileri pentru porto. poștal.	
Limba nouilor; cărți bisericesti de Onisifor Ghibu	» 1.—
Clocărlan, Inimă de mamă.	» 2.—
Speranță, Călătoriile lui Enache Cocoloș.	» 2.—
Em. Grigorovitz, Schitul Cerebului, povestire din trecutul Moldovei	» 1.—
Bacaloglu, Teatru.	» 1.—
Dulfu, Isprăvile lui Păcală	» 1:75
Lovinescu, Pași pe nisip, vol. I	» 2.—
» » » » » II	» 2.—
» De peste prag, dramă în 3 acte.	» 1.—
Oprescu, Higiena și economia populară, povestită de Moș Savu	» 1.—
Protopopescu, Mișcarea cooperativă.	» 2:50
T. Strătilescu, Educația fizică, intelectuală și morală.	» 2:50
Babeș, Capra (Vaca săracului). Numeroasele foloase ce poate aduce castrățiunea caprelor	1:50
B. Abrud. Publicitatea de 2 ori a anunțului trimis costă 4 cor.	

E. B., H. Dobra. Am primit 480 cor. abonament până la 1/X 1910.

M. S. Kisdemeter. Am primit 6 cor. abonament până la 15—VIII. 1910.

Lazar Huf Apaten. Am primit 6 cor. până la 1—VII 1910.

Alexandru Lupan, Mező-Szilvás. Am primit 18 cor. în abonament.

Visantie Babeu, Prisaca. Mai aveți de solvit 7 cor. până la finea anului 1910.

Ioan Lalescu, Cornea. Mai aveți 5 cor. de solvire până la finea anului 1910.

Zaihei Graur, N. Szederjes. Am primit 20 cor. abonament până la 1—XII 1910.

Glia Moga, Robogani. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului curent.

Biblioteca »Lumen« a 15 bani, plus 5 fileri porto.

Nr. 21. L. Tolstoi, Știința și Religia.

Nr. 22. I. Turgheniew, Destinul.

Nr. 23. Ernest Haeckel, Originea omului.

Nr. 24. Edgar Poe, Moartea roșie și alte nuvele extraordinare.

Nr. 25. Voltaire, Suflete și alte schițe filozofice.

26. Ch. Darwin, Lupta pentru existență.

27. Ch. Baudelaire, Poeme în Proză.

28. La Rochefoucauld, Filozofia vieții.

29. Cervantes, Căminul din Valladolid, nuvelă.

30. E. Metchnikoff, Câteva chestiuni științifice.

31. L. Tolstoi, Să nu ucizi.

32. Buffon, Omul și natura.

33. Maxim Gorki, Revelionul. O noapte de toamnă.

Dr. Onisifor Ghibu Der moderne Utraquismus oder Die Zweiprachigkeit in der Volksschule à 2 coroane plus 10 fileri porto.

Tot dela librăria noastră se mai pot procura revizite de scris, hârtii de epistole cu prețuri foarte ieftine, precum și cărți de literatură ș. a. scrieri complete, romane, nuvele, poezii traducerii călători etc. etc.

Comandele de cărți etc. precum și prețul lor să se adreseze către: Librăria »Tribuna« Arad str. Deák ferencz 20.

Posta Administrației.

Ioan Moldovan Crăclunel. Publicarea cerută costă deodată 2 cor.

Redactor responsabil: Iulia Giurgiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și conș.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului, Palatul
Fischer Elíz, poarta II.
Începând cu 1 Sept. 1910.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Credit pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficianți
mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

La „Librăria Tribunei“ se pot procura următoarele manuale

- Dr. Petru B. robu. Catehism IV carte de religione —40
- „ „ „ Simple istorioare religioase morale —30
- „ „ „ Istorioare biblice —30
- „ „ „ „ bisericești —30
- „ „ „ „ (1910) —30
- Nicolae Crășmariu. Prelegeri metodice din istorioare biblice. Preparațiuni la întreaga materie de învățământ prescise pentru clasele II și IV ale școalelor primare, 74 lecțiuni cu harta istorică a Palestinei. 3—
- „ „ „ Istorioare biblice, cl. III și IV. —40
- „ „ „ Istorioare bisericești pentru clasa V și VI. —40
- Catehism —40
- Din istoria biblică pentru școale elementare. —24
- Din liturgica bisericii ortodoxe române (Cu două ilustr.) —70
- Abc-dar carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —40
- A doua carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —40
- A treia carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —60
- A patra carte de de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —60
- Carte de cetire pentru clasele 5-6 de Iosif Moldovan și consoții. 1.—
- Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 1-3. —50
- Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 4-6. —50
- Gramatica română de Iuliu Groșorean Ed. II —40
- Scrierile dlui Iuliu Vuia*
- Abc-dar ilustrat scris pe baza metodei cuvintelor normale Ediția VI. (1910) —40
- Abc-dar scris pe baza metodei sunetelor vii. —40
- Instrucția metodică a metodei sunetelor vii —80
- Carte de cetire pentru clasa II Ed. III. —36
- „ „ „ clasele III și IV. —60
- „ „ „ „ V și VI. —60
- Curs practic de limba rom. pentru cl. 3,4,5, și 6 —60
- Curs practic de limba maghiară pentru cl. 1, 2, 3, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához) ed. VIII. —50
- Curs practic de limba maghiară pentru cl. 4, 5, 6, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához.) —50
- Elemente de geografie și constituție. —60
- Curs practic de aritmetică pentru clasele 2, 3, și 4 Ed. IV. —60
- Curs practic de aritmetică și geometrie pentru cl. V și VI. —36
- Curs practic de istoria Ungariei. —40
- „ „ „ istoria naturală. —60
- „ „ „ fizică și chemie. —50
- „ „ „ economie. —56
- Carte de învățatură pentru ultimii ani ai școlii primare și pentru cursurile de repetițiune economice. 1:50
- Curs practic de istoria literaturii române de Ioif Stanca. —40
- Exerciții intuitive române maghiar e de Ioan Vancu —50
- Geografia Ungarie pentru școalele populare de Iosif Stanca. —30
- Geografia comitatului Arad de D. Medrea. —70
- Manual de gimnastică de Ioan Prodan. —60
- Rugăciunile școlarelor, cântări bisericești. —50
- Tot la librăria Tribunei să mai pot comanda revizite de scris și desemn pentru școli și cancelarii. Caete pentru caligrafie română, germână, dictando și comput à 2, 4, 5, 10 și 20 fl. bucata. Caiete pentru desemn cu și fără puncte. Cerneală Anthracen, Writing-Ink, Princess-Ink, Király și Salon. 1 sticlă à —12, —20, —40 —60 1— și 180. Tuș. Gumi arabicum. Condeie. Călimare Tampoane. Ceruze de peatră. (stile) Notițe de buzunar. Creioane. Gumi de șters. Tăblițe. Albume pentru cărți poștale. Albumuri pentru poezii și memorie. Bureți pentru tăblițe și mari și pentru tablă. Ceară roșie. Compasuri (Zircăle). Glazure Penale de lemn pentru păstrat ceruze, în formă de cutii.

Aviz

comunelor lipsite de pășune (islaz).

DI Dr. *Emil Babeș*, avocat în Bpesta (gr. Károly-utca 14) ne roagă, să avizăm comunele politice, lipsite de islaz comunal, ce să pot adresa la ministerul de agricultură pentru un ajutor de stat, în senzul art. de lege VLIII din 1908. Unde erarul dispune de atare — comunele pot recurge pentru edarea teritorului de lipsă (în natuă) unde nu : erarul redă ajutoare de bani gata, până la 50% ale prețului de vânzare. Ajutorul se licuiează în rate anuale. Comunele respective trebuie să-și caute teritorul potrivit și în rugările lor trebuie numit și proprietarul pământului, mărimea și prețul teritorului și eventualminte și planul (conceptul) contractului ; fără astfel de date rugările nu se iau în considerare.

DI Dr. Babeș e gata a da celor interesați deslușirile de lipsă.

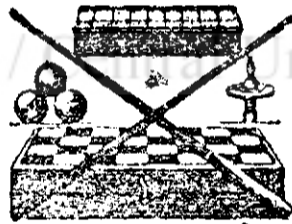
Krämer Károly

strungar

Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efeptuire și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare toffelul de articii pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiectect admirabile.

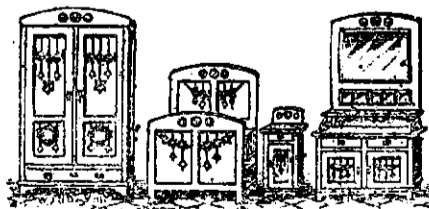
Struguri de Pauliș,

calitate foarte bună,

în cantitate mai mare — se pot cumpăra la **Ana Fizeșan**, preoteasă văduvă în Lippa, Uri-utca 898 (cott. Timiș). —1

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u. 18.

Execută după planuri proprii sau străine

mobile

pentru dormitoare, prânzitoare și sa-loane precum și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

Ilustrate

cu motive românești și cu vederi din România ș. a.

se pot căpăta la »Librăria Tribunei«.

O crescătoare

care să fie în stare a prepara o fetiță pe clasa III civilă și un băiat pe a III elementară să știe instrua și la pian **află aplicare imediat** la subscrisul. Conversația va fi în limba germână.

Cermei (Csermő, cott. Arad).

Dimitrie Popovici, preot gr. or. rom.

Cărți de școală

pentru anul 1910-11,

deasemenea

revizite școlastice,

se pot cumpăra pe lângă prețuri moderate dela librarul:

Vértes József,

Temesvár. Fabric, (városi uj palota).

„Wällischhof“ sanatoriu

aranjat după sistemul Dr. Lahmann, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice (1 oră și jum. depărtare dela Viena) în regiune romantică și sănătoasă. Posta și telegraf:

Maria Enzensdorf (hei Wien)

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medicul șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Lucza József

atelier chimic pentru curățitul hainelor în Szeghedin (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor bărbătești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobile, **haine de doliu** mai departe primesc **curățirea penelor de pat**, cu mașina prin ce își redobândesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praf. Comandele din prov. se efeptuesc imediat și pr.

CUMPĂR în ori-ce

cantitate flori de friguri, soc, frunze de măslarniță, bolondaică, clumăfae, rădăcini și frunze de mătrăgună, fie verzi, ori uscate precum și gândaci de frapțan.

Farmacia lui **SZOKOLY SANDOR**, Arad (vis-à-vis de biserica sârbească). —

Ghetele cumpărate la mine le repar
gratuit!

Cele mai ieftine și mai bune

**ghete,
pălării**
și articole de modă,
le cumpărăm

la Korányi

Arad, Piața Libertății Nr. 3.
(fostul local Winternitz.)

Depozitul exclusiv al renumitelor **ghete anatomice Moskovits**. Multele avantaje ale acestora: **prețuri extra concurență**, nu-și pierd forma, merselastic. Purtare plăcută, indispensabile pentru picioare bolnave. **Inceată asudatul picioarelor!** Vă rog să vă convingeți. Priviți vitrinile în interesul d-voastră.

Zinti János atelier de pictură de sticlă
Budapest-IV. Ürökvész.

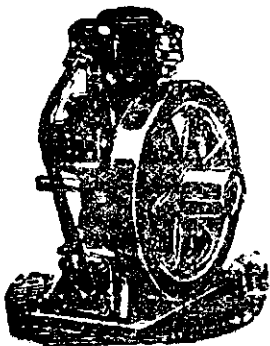
Îmi las îndrăzneala a strage atenției on. public asupra atelierului meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac geamuri de biserică, verande și vitralii de lux pe sticlă pentru saloane, mai departe plumburi de lăcăț, gravuri pe sticlă și rame de aramă, precum și alte obiecte în bransa noastră.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —
Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arlapuri p. trieră. Bastimente cu benzin, pompe-motor. Mașină de fabricat ghiață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articole tehnice. Fișele magnetice. Unsoar. Material de condensafune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios —
— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

Fondată în 1885.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

fabrică de clasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta
Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.
— Právália: V., strada Váczl nr. 57. —

Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani clasornice de turn, școli, castele și cazarme, primește deasemenea și repararea lor.

Fiind chemat mă duc ori unde în persoană, prospect face gratuit și trimite porto-franco ori cui.

Primul atelier ardelen aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și măiestru pietar.

Atelierul central al fabricie **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

B-A-N-I

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărirea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5⁰/₁₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipele speșele de intabulare, convertes datoriiile de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

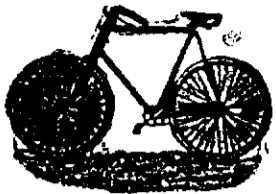
pe teritorul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Pris e pe lângă onorar acuzatori de afaceri abși și lasant izoredere.

Mașini de cusut pentru trebunțe casnice sau industriale, de cea mai bună fabricație.

biciclete și gramofone

se pot cumpăra cu prețuri moderate

și plătiți în rate favorabile la

Bodor Béla

magazin de mașini de cusut și biciclete în

Făgăraș, Str. Honvéd Nr. 11.

Atrag atenția onoratului public asupra atelierului meu de **spălătorie și culorare chimică** existent de peste

50 de ani

cea mai veche în ramul acesta.

Serviciu ireproșabil. — Prețuri conv.

FEICHTINGER J.

Kolozsvár

Str. Paris 5.

Telefon 22.

SCHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic,

pentru zidiri, instalare de apeduct și canalizare în **ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.**

Pregătește cordoane pentru râuri, trepte și balcoane, vetre de fierd din fier făurit.

Atelier de instalare:

Rățele de țevi pentru apeduct. Jațuri fără miros. Pissoare, spălătoare, odăi de baie și aranjare de orice sistem — pentru încălzire centrală.

NOUȚATE! Mode de cogulare de autogen sau automat cu ajutorul acetilenului sau oxigenului, prin ce obiectele stricate pregătite din fier făurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul acesta se pot repara ușor, conform scopului.

Să nu se ia nime

după reclamele sgomotoase și înainte de ce și-ar cumpăra ghetele de trebuință să cerceteze magazinul de

incălțăminte

pentru bărbați femei și copii

Asociației pantofarilor din Arad

(Czipészek term. szövetezete)

Szabadság-tér No. 14, unde

să găsească ghetă lucrate de mătreaștri și calfele din localitate pe

lângă prețurile cele mai ieftine.

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărat

săpunuri

pentru gospodărie, săpunuri de toaletă, parfumuri, și orice articole pentru spălat.

Luminări

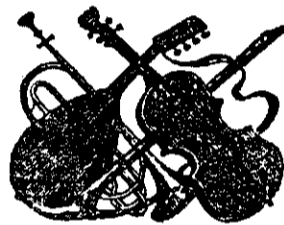
de stearină și ceară pentru biserici; e fabrica de săpun a lui

Lorencz Károly,

Arad, Str. Forray p. Nádasy.

Babós Béla fabricant de instrumente muzicale în

Sibiu, (Nagyseben) Piața-mică 24.

Unicul fabricant în Sibiu.

Cel mai ieftin și cel mai bun depozit de cumpărat pentru orice instrumente, precum: violine, țiteri, clarinete, harmonice, și totfelul de instrumente de suflat din alamă, etc.

Cele mai bune și mai ieftine corzi de violine. Mare depozit de **Gramofone** în diferite mărimi, precum și **Scala-Record**. Mare asortiment de plăci pentru gramofone cu prețuri ieftine. Comandele se efectuează prin trimiterea banilor înainte sau prin rambursă. Reparaturile se execută artistic și ești se poate de prompt.

Văd. Engel Vilmos

Institut chimic pentru curățirea și vopsirea mătasei, stofei etc.

Făgăraș—Fogaras (Transilvania).

Intreprindere de primul rang.

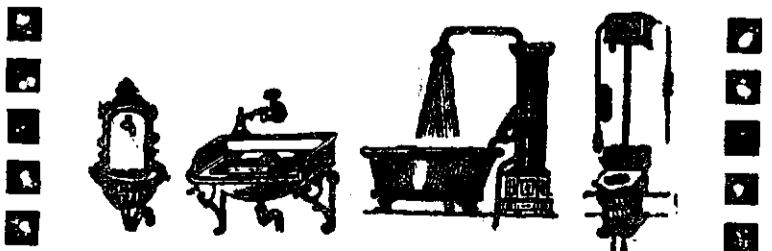
Primește spre curățire chimică, cu prețurile cele mai ieftine, fără ca să le descoase, totfelul de haine de bărbați și femei.

Haine pentru baluri, uniforme, cojoace de lână, coviltire, covoare, lucruri de mână, șaluri, dantele, pene, mănuși, ș. a. precum și ghetă din piele albă, etc. etc.

Aranjament modern și de specialitate: Transformarea, curățirea și înălțirea perdelelor de dantele și a țesăturilor.

BERNACSIK JOZSEF căldărar și specialist pentru apaducte

Oradea mare · Nagyvárad, Kert-u. 7.

Primește orice lucrări și reparaturi din acest ram, atât hărăgărie cât și apaducte. Recomandă atenții publicului și arhitecților, noua sa invenție brevetată și scutită contra înșelăului, pentru spălarea latrinelor; invenția superioară celor asemănătoare, cari se află în circulație, pentru mecanismul ușor și aplicabil ori-unde. Am fost aplicat 10 ani ca primul monter la apaductul orașenesc din Oradea-mare.

Telefon 670—579.

Telefon 670—579.

Inainte de ce ți-ai fi cumpărat

lemnele de trebuință **foc** pentru

cereți deslușiri asupra prețului,

căci eu nu numai că

vînd cele mai ieftine

lemne de foc

prima calitate

ci pentru un florin de stîngen le și tai cu ferestrăul propriu circular.

Așteptând binevoitorul sprijin, sunt

Cu deosebită stimă:

PETRU NOVAC,

negustor de lemne în

Arad, Óvár-tér 10 (lângă pod) și Teleky-u 4.

Lemne de foc mărunțate expedez acasa.

Teatrul de vară din Arad

Septembrie 1, 2, 3 și 4

Senzație!

Numai patru zile!

D-șoara FREGOLIA

unica artistă transformatoare americană din lume.

PROGRAMUL:

Tenoristă } Miss Fregolia
Sopranistă }
Basistă }

Chelnăr electric

În cafeneaua cosmopolită

farsă într'un act cu cântări.

Persoanele:

Chelenerul Biel
Mstr. Braun, boier
Fifi, subretă franceză
Arthusa, profesor de astrologie
Mabek, profesor american
Macaroni, flașnetar italian
Miss Braun, corista Geloasă
Gardist

Miss Fregolia

Compozitori:

Verdi
Offenbacher
Wagner
Sousa
List
Suppé
? ? ?

Fregolia

Urmările unei întâlniri

dramă conjugală.

Persoanele:

Mr. Blanch bărbatul,
Miss Blanch nevasta lui
lean, facton
Charli, curtezan

Fregolia

Onoratul public e rugat la transformările nenotate să observe și ghetetele și ciorapii.

Duminecă două reprezentații.

D. a. la 4 prețuri reduse. — Seara la 8 $\frac{1}{2}$ cu prețuri obicinuite.

CANARINI!

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce cântă ziua și la lumină. Cântăreață tinăra 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. in sus.

Oaștoare 1, 2, 3 și 4 fl, după soi. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine mămuțe și câini de soi se

capătă înainte trimițând 20 fl. Făcra ajungerea comenzilor la loc în viață se garantează. — Comanda se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Asudarea mânilor!
Asudarea picioarelor!
Asudarea subțioarelor!

Încetează în decurs de o oră dacă folosim:

„SUDORAN”-ul

a lui MOLNÁR.

Copile epistolelor de recunoștință sunt autenticate de notarul public

Stim. dle farmacist! Medicamentul »SUDORAN« comandat dela Dta, vă mărturisesc, e bun și mi-a folosit. Primiți mulțămitele mele. Cu stimă Cont. S.P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt« Szombathely. Nu pot intrălașa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătămător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. înretr., R.

St. Die! Din »SUDORAN«, leac contra asudării picioarelor, mânelor și subsuori am procurat încă pentru 3 persoane, și întrebându-l despre rezultat, l-au lăudat foarte. Cu stimă A. S. învățător, Gy.

St. Die apotecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL« d-tale. Pentru că eu am suferit în mare măsură de asudarea picioarelor și după două massage mi-a trecut de tot. Am mântuit și alții mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlute — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Die apotecar! Am primit »SUDORANUL« comandat, contra asudării de picioare, mâni și subsuori. Credemă, că cine-l folosește după receta prescripă, îl ală de neprețuit. Cu stimă F. E. coafăr, F.

Așa zisul »SUDORANUL« contra asudării de picioare, mâni subsuori, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patria ei ci și străinilor. »SUDORANUL« întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Îți datorez mulțămită, că m'am scăpat de boala neplăcută, Salut R. A. învățător A.

Se poate comanda la pregătitorul:

Molnár János, apotecar în Szombathely.

Prețul unui flacon 1 cor. 30 fl.

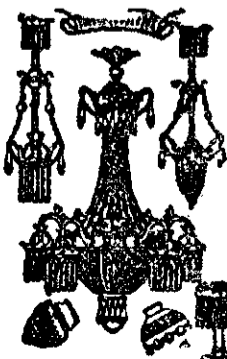
dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Numai »SUDORAN« prov. cu marcă să se primească.

Hunvald Gyula

magazin de porțelanerie, articole de argint de china și lampe.

Kolozsvár, Kossuth Cafes-u. Nr. 3 (causa proprie).

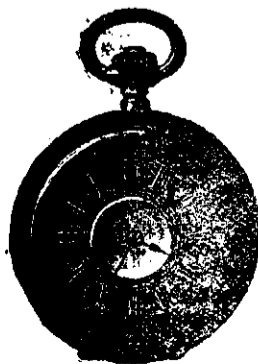

Recomandă în atenția on. public din localitate și provincie — magazinul său nou asortat cu articole de sticlărie, porcelan, argint de china și lampe unde se găsesc obiecte de bucatărie și sufragerie dela cele mai simple până la cele mai luxoase, din argint de china, apoi lampe de tavan pentru saloane și sufragerii pe lângă prețuri moderate. Lucrări de edificație se efectuează cu acuratețe. Serviciu culant și foarte punctual.

Cel mai mare magazin de giuvaerice și ceasornice, —
Tamás István ciasonnicar, giuaerglu și opticar
Gyulafehérvár, Piața Hunyadi - (lângă Hotel Elisabeta).

Recomandă ori-ce juvaere de aur și argint, ca lanțuri de aur pentru bărbați și femei, ciasonnice de buzunar, fabricate din Svițera, ca renumitele ciasonnice Omega și pendulele și deșteptătoare Becht, ochelari, articole optice, termometre pe lângă prețurile cele mai convenabile.

Reparaturi de ciasonnice și juvaere pe lângă garanție. Cumpăr aur sfărmat și argint precum și ori-ce juvaere pe lângă prețurile cele mai mari.

Comandele din provincie se efectuează prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Prețuri moderate. Serviciu conștițios.